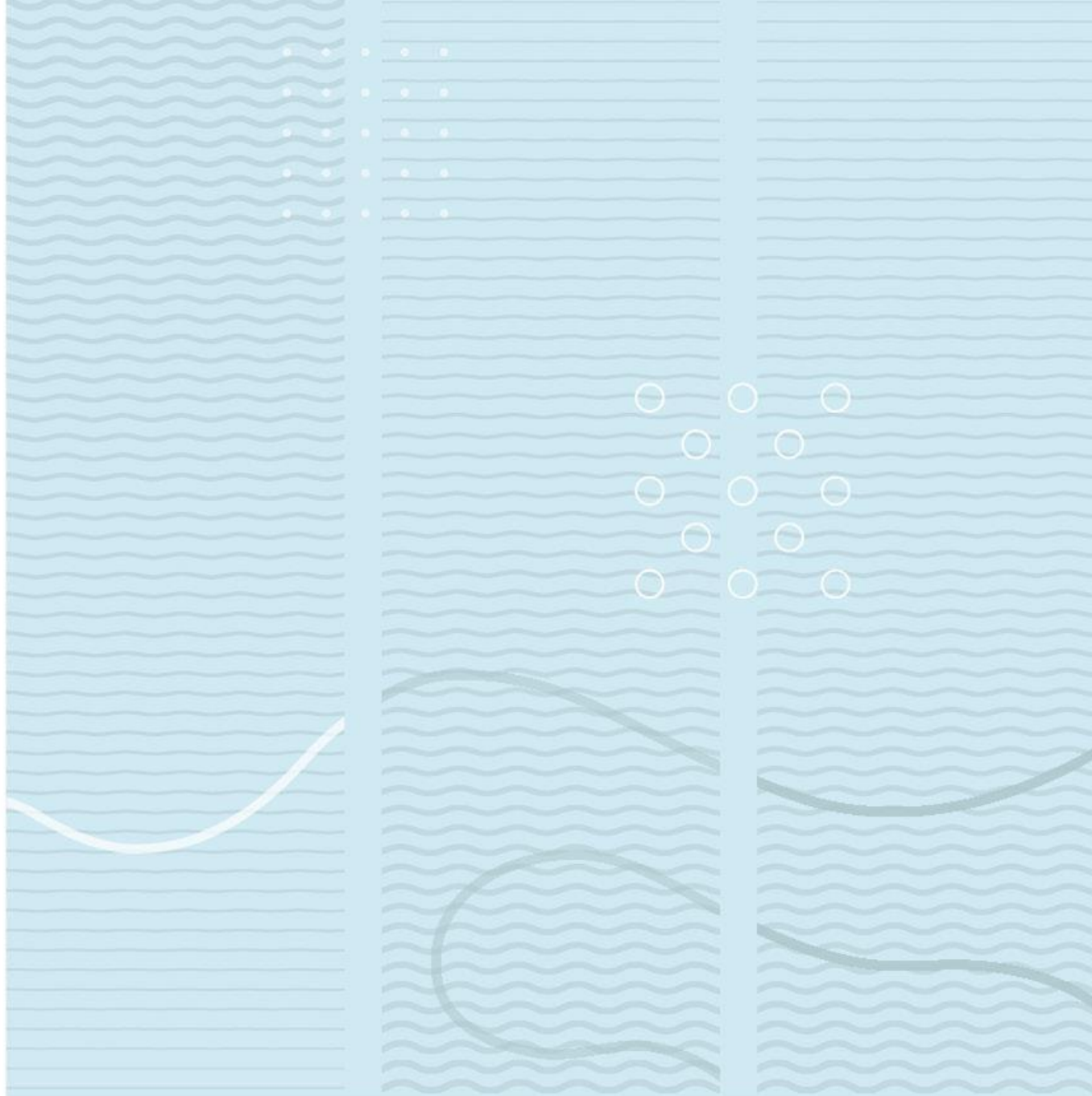

Atif Ilyas

Barnefattigdom og kriminalitet

En litteraturstudie om sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet.

Innholdsfortegnelse.....
Norsk sammendrag.....	s3
English abstract.....	s4
Innledning.....	s5
Bakgrunn og problemstilling.....	s4
Begrepsavklaring.....	s5
Barn.....	s5
Kriminalitet.....	s6
Barnefattigdom og lavinntekt.....	s6
Vedvarende lavinntekt.....	s6
Kriminell lavalder.....	s6
Sosioøkonimisk status.....	s6
Oppgavens videre oppbygging.....	s7
Teoretisk tilnærming.....	s8
Merton's anomie theory.....	s8
Dewys teori om læring.....	s9
Butlers teori om diskusjon og verdige liv.....	s10
Maslows behovspyramide.....	s11
Metodisk tilnærming.....	s12
Vitenskapelig tilnærming.....	s12
Søkeprosessen.....	s13
Datamaterialets pålitelighet.....	s15
Validitet.....	s16
Forskningsetikk.....	s18
Resultater.....	s20
Data fra Sverige.....	s21
Andre utfordringer.....	s22
Den direkte nabolagseffekten.....	s23
Data fra Danmark.....	s24
Høyere kriminalitet blant etterkommere av innvandrere.....	s24
Lavere sysselsetting blant innvandrere.....	s25
Data fra Finland.....	s26
Data fra Norge.....	s28
Diskusjon.....	s33

I hvilken grad er det en sammenheng mellom barnefattigdom og kriminalitet?.....	s33
Har unge voksne som har begått kriminalitet hatt andre utfordringer som gir en økt risiko for kriminalitet?.....	s40
Konklusjon.....	s44
Litteraturliste.....	s45

Norsk sammendrag

Denne studien har blitt gjennomført ved å se på tidligere studier om barnefattigdom og kriminalitet fra de nordiske landene. Dataen fra disse studiene har så blitt analysert og presentert i denne studien.

Barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt rapporterer i større grad om både fysiske og psykiske plager sammenliknet med de barn og unge som vokser opp i familier med høyere inntekt. Samtidig har barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt en større risiko for å slutte på skolen. I en panelundersøkelse fra Norge kom det frem at 12 prosent av ungdom mellom 16-18 år som vokste opp i familier med lav inntekt hadde sluttet på skolen. Det tilsvarende tallet for ungdom fra familier med høyere inntekt var fem prosent.

Barn som vokser opp i en familie med lav inntekt har en større sjans for å begå kriminalitet enn de barna som vokser opp i familier med høyere inntekt. Hvor lenge man lever i fattigdom er også av stor betydning. For barn som kommer ut av fattigdom i løpet av barndommen eller ungdomstiden synker risikoen for kriminalitet, mens for de barna som blir fattige under oppveksten har en høyere risiko for å begå kriminalitet.

Derimot viser studien at også andre faktorer er av svært stor betydning. De barna som fortsetter på skolen og gjennomfører en høyere utdanning har en markant lavere risiko for å begå kriminalitet. For barn som har gjeld i ungdomsalderen vil sjansen for å begå kriminalitet være høyere.

For barn som har minst en forelder i fengsel vil også risikoen for å begå kriminalitet være høyere. Ser man på de barna og unge som tidligere har begått kriminalitet vil risikoen for at

disse vil begå kriminalitet igjen være høyere sammenliknet med de som aldri har begått kriminalitet.

English abstract

This study has been conducted by looking at previous studies on child poverty and crime from the Nordic countries. The data from these studies have been analyzed and presented in this study.

Children and young adults who grew up in low-income families, report to a greater extent both physical and mental ailments, compared with the children and younger who grew up in higher-income families. At the same time, children and young people who grew up in low-income families had a higher risk of dropping out of school. A panel survey from Norway revealed that 12 percent of young people between the ages of 16 and 18 who grew up in low-income families had dropped out of school. The corresponding figure for young people from families with higher income was five percent.

Children who grew up in a low-income family had a greater chance of committing crime compared to the children who grew up in higher-income families. How long they lived in poverty was also of great importance. For children who came out of poverty during childhood or adolescence, the risk of crime decreased, while for those who became poor while growing up, had a higher risk of committing crime.

On the other hand, the study showed that other factors also were of great importance. The children who continued in school and completed a higher education, had a significantly lower risk of committing crime. For children who had debts in adolescence, the chance of committing crime was higher.

For children who had at least one parent in prison, the risk of committing crime was also higher. If you look at the children and young people who had previously committed crime, the risk that they would commit crime again, would be higher compared with those who had never committed crime.

Innledning

Bakgrunn og problemstilling

Temaet for denne masteroppgaven er barnefattigdom og kriminalitet. Det er to grunner til at dette temaet ble valgt. For det første øker barnefattigdommen i Norge, og i 2019 levde hele 11,7 prosent av alle barn i Norge i familier med vedvarende lav inntekt (Statistisk sentralbyrå SSB 2021). Forskning viser at barn som vokser opp i familier med vedvarende lav inntekt ofte kan få andre plager, for eksempel psykiske utfordringer (SSB 2021). Ved å velge dette temaet ønsker jeg derfor å se nærmere på om disse psykiske utfordringene også kan gjenspeiles i kriminalitet, og om det er en bestemt sammenheng mellom barnefattigdom og kriminalitet. Samtidig er dette temaet svært aktuelt for min valgte studieretning i samfunn og helse, forebyggende arbeid med barn og unge. Ved å se på hvilken sammenheng barnefattigdom har med kriminalitet begått av unge voksne vil det danne et godt datagrunnlag for om man for eksempel ved å forebygge barnefattigdom også kan forebygge noe av kriminaliteten som begås av unge voksne.

For å finne ut av dette har jeg utarbeidet to problemstillinger: I hvilken grad er det en sammenheng mellom barnefattigdom og kriminalitet? Har unge voksne som har begått kriminalitet hatt andre utfordringer som gir en økt risiko for kriminalitet?

Begrepsavklaring

I denne delen vil sentrale begreper avklares. Dette er begreper som er relevante for å forstå oppgaven best mulig. Enkelte begreper vil avklares for å avklare hvordan de skal forstås i denne oppgaven, da noen av begrepene kan forstås på en bestemt måte i dagligtale, men skal forstås annerledes i denne oppgaven.

Barn

Et barn er av FN definert som alle mennesker under 18 år, med mindre ikke alderen for myndighet er tidligere i et land (Barnekonvensjonen, 1989 artikkel 1). I denne oppgaven vil barn regnes som de personene som ennå ikke har fylt 18 år, selv om den kriminelle lavalderen i de nordiske land er 15 år. Begrunnelsen for dette er at myndighetsalderen i Norden er 18 år, selv om den kriminelle lavalderen er lavere. Et barn som begår kriminalitet etter å oppnådd kriminell lavalder vil fremdeles ha status som barn i myndighetsperspektiv, da myndighetsalderen er 18 år, både i Norden samt definert av FN.

Kriminalitet

Kriminalitet er når noen begår en handling som er straffbar (Lomell, 2020). For at en handling skal anses som kriminalitet må den altså være ulovlig, og ved å begå den aktuelle handlingen vil straff være en reaksjon.

Barnefattigdom og lavinntekt

Begrepet barnefattigdom må forstås relativt, da man skiller mellom relativ fattigdom og absolutt fattigdom. Et barn anses som å vokse opp i fattigdom når familiens inntekt er 60 prosent lavere enn medianinntekten i landet (Barne, ungdoms og familiedirektoratet Bufdir, 2018). Dette er mål som benyttes i Norge av Statistisk sentralbyrå, samt EU. Data som er innhentet til denne oppgaven benytter også samme mål, derfor skal barnefattigdom forstås slik i denne oppgaven. Samme mål benyttes også for begrepet lavinntekt. Det er begrepet lavinntekt som benyttes av Statistisk sentralbyrå, derfor benyttes barnefattigdom og lavinntekt om hverandre i denne oppgaven, men det skal forstås likt.

Vedvarende lavinntekt

Vedvarende lavinntekt er fremdeles når en familie har en inntekt som er 60 prosent lavere enn medianinntekten i landet, men den lave inntekten skal ha vart i minimum tre år (Bufdir, 2018). Det er først etter tre år at en familie vil anses å ha hatt vedvarende lavinntekt.

Kriminell lavalder

Den kriminelle lavalderen er den alderen en person må ha fylt for å kunne straffes (Elden, 2022). I Norge er denne alderen 15 år (Straffeloven, 2005 § 20).

For de andre nordiske landene er også den kriminelle lavalderen 15 år (Jusleksikon, 2015). Ettersom denne oppgaven kun tar for seg forhold i Norden skal kriminell lavalderen i denne oppgaven forstås slik at den er 15 år, og det gjelder for all data som legges frem i denne oppgaven.

Sosioøkonomisk status

Sosioøkonomisk status handler om å både ta for seg den sosiale bakgrunnen, men også den økonomiske (Tjernshaugen og Tjora, 2022). I denne oppgaven er begrepet benyttet for å forklare de økonomiske forholdene sett i lys av de sosiale forholdene som omhandler barn og unge.

Oppgavens videre oppbygging

Denne oppgaven er delt inn i flere kapitler. Underveis i oppgaven vil det bli vist til referanser slik at leseren hele tiden er klar over hvor den aktuelle litteraturen er hentet. APA 7 er derfor benyttet som referansestil.

Det første hovedkapitlet omhandler den teoretiske tilnærmingen. Her vil de viktigste teoriene som er sentrale i oppgaven presenteres. Her vil disse teoriene gjøres rede for, samtidig begrunnes det for hvorfor nettopp hver enkelt teori er relevant for oppgaven. Det neste kapitlet er metodisk tilnærming. Her vil metoden som er benyttet for datainnsamling gjøres rede for samt begrunnes. Videre vil det kort bli sett på fordeler og ulemper ved den valgte metoden.

Det neste kapitlet er kapitlet om resultater. Dette kapitlet er delt inn i flere deler. Som innledningen indikerer er temaet for denne oppgaven barnefattigdom og kriminalitet. I kapitlet om resultater vil derfor data fra de nordiske landene Sverige, Danmark, Finland og Norge legges frem. Kapitlet er delt inn i delkapitler. På grunn av dette vil også data legges frem i delkapitler, hvor data fra hvert enkelt land vil ha et eget delkapittel. Dette vil gi leseren en bedre oversikt over dataen ettersom det vil være mulig hoppe direkte til et bestemt land dersom man er interessert i dette.

Det neste kapitlet er diskusjon. Her vil oppgavens problemstilling diskuteres i lys av de teoriene som har blitt presentert under kapitlet om teoretisk tilnærming. Også resultatene vil her legges til grunn for å ha et så stort diskusjonsgrunnlag som mulig. Her vil også resultatene ses i lys av hverandre, slik at man kan se om det foreligger noen likheter eller vesentlige forskjeller.

Til slutt vil oppgavens problemstilling besvares under kapitlet konklusjon. Her vil de viktigste funnene, både av resultatene men også av diskusjonen være grunnlaget for å kunne konkludere. Ettersom denne oppgaven har to problemstillinger, vil disse besvares hver for seg. Med det sagt må det her legges til grunn at problemstillingene til syvende og sist

omhandler samme tematikk, og flere av de samme teoriene har blitt benyttet for å diskutere begge problemstillingene.

Helt til slutt vil referanselisten presenteres. Her vil all litteratur, enten det være seg bøker, forskningsartikler, rapporter eller benyttede videoer presenteres. Dette gjøres slik at leseren enkelt kan finne frem til litteraturen som er benyttet for å kunne sjekke at litteraturen er riktig anvendt, og for å kunne se at de konklusjonene som er trukket er i tråd med benyttet litteratur.

Teoretisk tilnærming

Jeg skal nå redegjøre for hvilke teorier jeg skal benytte meg av i denne oppgaven. Disse teoriene vil bli benyttet i diskusjonsdelen for å kunne drøfte funnene av studien. Funnene vil bli diskutert av disse teoriene, samtidig som de vil bli diskutert og sammenlignet med hverandre, i lys av disse teoriene. Jeg vil derfor kort gjøre rede for de valgte teoriene samt redegjøre for hvorfor de er aktuelle i denne oppgaven.

Merton's anomie theory

Robert K. Merton har utviklet en teori som her vil bli referert som Merton's anomie theory, da det er dette navnet teorien er kjent under. Denne teorien handler om at vi mennesker strever etter å nå våre mål, og dersom vi ikke klarer å nå disse målene vil det kunne føre til en adferd som for eksempel kriminalitet eller opprør (Wickert, 2022). Disse utfordringene kan inntre dersom man som individ er av ulike grunner hindret fra å nå sine mål, som for eksempel at man tilhører en lavere sosioøkonomisk gruppe.

Merton hevder at det er mangel på mulighet som trigger den kriminelle adferden (Wickert, 2022). De som ikke har mulighet til å nå sine mål ser ingen andre utveier, og velger dermed å begå kriminalitet, ifølge denne teorien. Dette gjelder dog kun i de laveste sosioøkonomiske klassene. Teorien legger dog vekt på at det er kriminalitet som tyveri og innbrudd man da typisk vil begå. Dermed vil ikke disse personene begå mer alvorlig kriminalitet som drap eller voldtekt, med utgangspunkt i manglende muligheter, om vi legger denne teorien til grunn.

Videre hevder Merton at den beste måten å bekjempe kriminalitet på er ved å ha en god sosialpolitikk (Wickert, 2022). I dette legger han at en velferdsstat hvor også de laveste klassene har mulighet til å nå sine mål vil være svært viktig dersom man ønsker å forebygge kriminalitet eller opprør. Argumentet for dette er at dersom de laveste klassene får muligheten

vil de ikke lenger ha følelsen av at de ikke har mulighet til å nå sine mål, og vil derfor jobbe for å nå de, så lenge de får mulighet til det.

Denne teorien er svært relevant for min oppgave. Den forklarer noe av sammenhengen mellom fattigdom og kriminalitet, men også hvorfor enkelte som har mangler velger å begå kriminalitet. Den har også løsninger for hvordan man kan forebygge kriminalitet blant den laveste sosioøkonomiske klassen. I diskusjonsdelen vil dette gi en god mulighet for drøfting av flere aspekter, både hvorfor noen som vokser opp i familier med lav inntekt begår kriminalitet, men også for å kunne se om det er andre faktorer enn bare inntekt, som for eksempel muligheter til å komme seg oppover når det gjelder sosioøkonomisk status. En annen årsak til at denne teorien er svært relevant er at den hevder at en velferdsstat med like muligheter for alle er den beste måten å bekjempe kriminalitet på. Landene i Norden har en svært lik velferdsmodell. Det vil derfor være av interesse å se nærmere på dette, om det til tross for god velferd fremdeles ligger andre utfordringer som kan forklare kriminalitet personer som vokser opp i familier med lav inntekt begår.

Deweys teori om læring

Denne teorien handler om at læring er erfaringsbasert (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 49). Ifølge denne teorien får vi erfaringene når kropp og sinn blir engasjert i en aktivitet for å løse et problem. Disse aktivitetene kan være relatert både til det teoretiske, sosiale eller det kunstneriske.

Ifølge Dewey vet vi hvem vi er først når vi vet hvilken situasjon vi er i, hvordan vi har havnet her og hvilke tanker vi har om fremtiden (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 49). Han har også utviklet et slagord: «learning by doing», på norsk lære ved å gjøre (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 49). Det betyr at læring er erfaringsbasert. Vi lærer av de erfaringene vi får, og det er ikke slik at læring kun kan instrueres. For at læringen skal ha effekt må vi derfor gjøre oss noen tanker, og dermed kan vi stå i et dilemma. Slik vil vi tenke og ut i fra de erfaringene vi har vil vi gjøre det vi mener er riktig.

Denne teorien er svært aktuell i min oppgave av flere grunner. Det at barn vokser opp i fattigdom vil føre til at de gjør seg noen tanker. De kan ha tanker om hvorfor de er fattige, særlig når de ser at andre barn, for eksempel på skolen har det bedre enn dem. Samtidig har alle barn også tanker om fremtiden. Dette gjelder også for barn som vokser opp i familier med lav inntekt. Tankene de har om fremtiden vil påvirke deres måte å handle på. De erfaringene de får fra å vokse opp i en familie med lav inntekt, og kanskje mangel på enkelte goder vil

medføre at de får noen erfaringer som de vil lære av. I diskusjonsdelen vil jeg derfor benytte meg av denne teorien sammen med funnene og andre teorier som jeg også skal presentere for å diskutere om de erfaringene barna har fått gjennom oppveksten kan være en medvirkende årsak til å begå kriminalitet som voksne.

Butlers teori om diskusjon og verdige liv

Judith Butler stiller spørsmål om hvilke liv som er mer verdifulle enn andre, samt hva som faktisk er et normalt liv (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 50-52). Hun stiller spørsmålet om hvorfor vi sørger over at noen liv går tapt, mens noen som for eksempel blir drept eller torturert tier vi om. Videre er Butler opptatt av de svake i samfunnet, de med lite makt, og de som ikke får sine menneskerettigheter tatt vare på (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 52). Denne teoretiske tilnærmingen vil være svært nyttig i diskusjonsdelen av flere årsaker. Det å diskutere hvorfor vi for eksempel bryr oss om enkelte personer og mindre om andre vil være et viktig fokus når jeg skal se på barnefattigdom og kriminalitet. Dette begrunner jeg med at de som vokser opp i familier med lav inntekt er personer med lite ressurser. Som funnene indikerer har disse personene enkelte mangler, noe som medfører at disse personene ikke stiller like sterkt som personer med bedre økonomi. I en slik kontekst kan vi ut i fra Butlers teori stille spørsmålet om barn som vokser opp i familier med lav inntekt har mindre verdifulle liv.

Ettersom denne teorien tar for seg hva det vil si å være et normalt menneske eller leve et normalt liv, vil denne teorien også åpne mulighet for en bred diskusjon. Her vil jeg fokusere på blant annet om det å vokse opp i en familie med lav inntekt og mangle noe er automatisert med at man dermed ikke kan leve et normalt liv, eller om man fremdeles kan være et normalt menneske med et normalt liv. Det samme gjelder dette med hvordan vi tar vare på enkelte liv. Dersom et barn vokser opp i en familie med lav inntekt, og oppsøker hjelp for et problem som et barn som vokser opp i en familie med høy inntekt har, vil det være riktig å bruke like ressurser på begge barna?

Man kan si at denne teorien i tillegg til å stille viktige spørsmål også tar for seg mye av de etiske utfordringene vi kan stå ovenfor. Eksemplet jeg kom med over er ikke noe jeg nødvendigvis kan besvare, I Norge og resten av Norden er tilgangen på helsetjenester lik for alle. Med dette sagt vil denne teorien få oss til å stille de vanskelige spørsmålene det ikke finnes et enkelt svar på. Det er nettopp det som gjør denne teorien svært aktuell i denne oppgaven, med tanke på at jeg skal diskutere flere forhold som barn og unge kan stå i når det gjelder fattigdom og kriminalitet.

Maslows behovspyramide

Abraham Maslow (1908-1970) var en amerikansk psykolog. Han har utarbeidet en pyramide, hvor han lister opp de ulike behovene han mener at alle mennesker har. Denne pyramiden kaller han for en behovspyramide (Mørch, 2021). I begynnelsen hadde denne pyramiden fire behov som Maslow mente at alle mennesker hadde, men etter hvert fikk pyramiden fem behov.

Nederst i pyramiden finner vi det viktigste behovet, det han omtaler som kroppslige behov. Det er, ifølge Maslow de viktigste behovene vi har, som for eksempel behovet for mat og drikke, søvn og sex. Deretter følger neste behov, behovet for trygghet. Dette handler om at vi mennesker har et behov for generell trygghet og stabilitet, men også at vi er opptatt av å ha god sikkerhet. Det neste behovet er sosiale behov. Dette handler om at vi har et behov om å ha en relasjon til både familie og venner, men også til andre grupper.

Det fjerde behovet omhandler behovet for selvaktelse. Dette handler om at vi mennesker har et behov for annerkjennelse, respekt og selvtillit. Maslow poengterte her at dette behovet først ble aktuelt dersom man har fått tilfredsstilt de tre første behovene. Dersom de tre første behovene ikke var tilfredsstilt ville det fjerde behovet ikke være aktuelt.

Det siste behovet er behovet for vekst og selvrealisering. Dette handler om å søke utfordringer samt realisere sine potensialer. Men for at dette skulle være aktuelt måtte først og fremst de fire foregående behovene være tilfredsstilt, samtidig måtte man heller ikke ha hatt påvirkninger eller utfordringer som hadde påvirket tilfredsstillelsen av de fire første behovene. Maslow hevdet at det er kun et fåtall mennesker som kommer dit hen at de faktisk er i stand til å prøve å oppfylle det siste behovet. Med dette sagt må man ikke glemme at Maslow levde i en tid hvor mye var usikkert, han var fra en tid som opplevde to verdenskriger, depresjonstiden i USA på 30-tallet samt den kalde krigen. Dermed er det ikke overraskende at han påstår at kun de færreste menneskene kommer dit hen at de faktisk er i stand til å tilfredsstille det siste behovet.

Denne behovspyramiden er svært aktuell i denne masteroppgaven på flere måter. Personer som har vokst opp i familier med lav inntekt vil, med utgangspunkt i denne pyramiden ha de samme behovene som alle andre mennesker. Å få dekket de viktigste behovene som mat og drikke er ikke den største utfordringen i Norden. Men behovet for trygghet og de sosiale behovene kan være utfordrende. Derimot vil behovet for annerkjennelse være svært aktuell i diskusjonsdelen i oppgaven. I dagens digitale samfunn hvor annerkjennelse ofte gis på sosiale

medier vil behovet for anerkjennelse være sterkere, med tanke på at de sosiale relasjonene ofte er på sosiale medier. Ettersom jeg skriver om barnefattigdom og kriminalitet skal jeg undersøke sammenhengen mellom nettopp barnefattigdom og kriminalitet. Om personen som har vokst opp i en familie med lav inntekt ikke har noe særlig å vise frem på sosiale medier, vil vedkommende ikke få den samme anerkjennelsen som den som har mer å vise frem. Slik har samfunnet dessverre gradvis utviklet seg. Spørsmålet er da om mangelen på tilfredsstillende av et eller flere behov kan forklare noe av kriminaliteten som begås. Dette er noe som vil bli diskutert, særlig sammen med Merton's anomie theory, da den hevder at dersom man har en mangel, vil man kunne endre adferd for å dekke denne mangelen. Maslows behovspyramide vil også være sentral i diskusjonen om trygghet. Dette gjelder for unge som vokser opp i allerede belastede områder, og om de gjennomfører kriminelle handlinger for å kunne dekke trygghetsbehovet.

Metodisk tilnærming

Vitenskapelig tilnærming

Denne masteravhandlingen har blitt gjennomført ved bruk av litteraturstudie som metode. En litteraturstudie er en søkestrategi som benyttes for å innhente eksisterende forskning (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU, 2018 0:40). Datagrunnlaget som så skal analyseres er de dataene man finner ved å søke etter relevant litteratur (NTNU, 2018 02:54). Det finnes to former for litteraturstudier, tradisjonell litteraturstudie og systematisk litteraturstudie (NTNU, 2018 01:05). Den tradisjonelle litteraturstudien gir en bred oversikt over feltet (NTNU, 2018 01:17), mens den systematiske litteraturstudien forutsetter at man har et veldig godt definert forskningsspørsmål (NTNU, 2018 01:30). Jeg har to forskningsspørsmål som skal besvares i oppgaven. Likevel krever disse at jeg har en bred oversikt over problematikken, dette gjelder særlig for å kunne ha et større grunnlag for diskusjonen. Jeg har derfor benyttet meg av tradisjonell litteraturstudie.

Begrunnelsen for valget av litteraturstudie som metode har ikke vært en selvfølge. I startfasen var planen å gjennomføre kvalitative intervjuer ansikt til ansikt. Disse ville gi et godt datagrunnlag, samtidig som jeg hadde hatt mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål dersom noe var uklart (Jacobsen, 2016 s 146-148). Derimot hadde denne metoden noen ulemper. Den er meget tidkrevende, noe som også kan medføre at det kan være vanskelig å få tak i respondenter. Samtidig har denne metoden for datainnsamling den ulempen at den kan være

kostbar med tanke på reise (Jacobsen, 2016 s 148). Videre kan enkelte respondenter kvie seg til å stille opp (Jacobsen, 2016 s 148).

Temaet mitt er svært sensitivt, jeg er derfor ikke sikker på hvor mange som faktisk ville delta. Samtidig har dette arbeidet pågått under koronapandemien. Selv om planen var å ha lokale respondenter kunne nye restriksjoner fra myndighetene sette en brems for muligheten for gjennomføring av intervjuene. Dette kunne for eksempel skje ved at stedet hvor intervjuet skulle holdes kunne måtte holde stengt, da planen var å gjennomføre slike intervjuer ute på en kaffe eller liknende.

Med alt dette som utgangspunkt ble det derfor bestemt at litteraturstudie var den beste metoden å gjennomføre dette prosjektet på. Fordelen med litteraturstudie er først og fremst at man ikke trenger tilgang til respondenter (NTNU, 2018 11:00). Dette var det viktigste for meg da jeg skulle velge metode, med utgangspunkt i det jeg allerede har nevnt med tanke på å finne respondenter samt hvilke utfordringer det kunne medføre. En annen fordel med litteraturstudie er at ny kunnskap kan fremskaffes ved å se på det store bildet. Dette er også svært relevant for meg, da jeg slik kan analysere å diskutere allerede eksisterende forskning for så å komme til en konklusjon som besvarer problemstillingen. En annen fordel med denne metoden er at man kan oppsummere allerede eksisterende kunnskap. Dette vil være tidsbesparende, men også føre til at datagrunnlaget kan bli svært bredt.

Dog har denne metoden for datainnsamling også noen ulemper. En stor ulempe er at man ikke alltid kan få egen vinkling av datamaterialet (NTNU, 2018 12:00). Man er dermed avhengig av å følge de vinklingene som er gitt av forskeren som har utarbeidet materialet man analyserer. Dette til forskjell fra kvalitative intervjuer, hvor man har mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål dersom man ikke er fornøyd med svaret, eller vil ha mer informasjon (Jacobsen, 2016 s 146-148). En annen ulempe med litteraturstudie som metode er at det er lett å overse litteratur som ikke samsvarer til det man tror eller ønsker (NTNU, 2018 12:00).

Dermed kan man velge å kun analysere den litteraturen som samsvarer til egen forståelse. Dette er forhold man ikke kan styre ved kvalitative intervjuer, da man ikke kan få sine respondenter til å svare slik en selv ønsker.

Søkeprosessen

Jeg skal nå redegjøre for hvordan jeg har skaffet litteraturen jeg har benyttet i denne oppgaven. Videre skal jeg også redegjøre for hvilke søkeord som er benyttet, samt hvilke søkemotorer jeg har benyttet meg av.

En del av litteraturen fikk jeg anbefalt av min veileder. Dette ble gjort på bakgrunn av tema og problemstilling. I tillegg var jeg kjent med noe av litteraturen jeg har benyttet meg av fra tidligere. Dette har en sammenheng med at jeg har benyttet denne litteraturen i andre oppgaver jeg har hatt på dette studieprogrammet. Derimot har jeg selvsagt også måttet søke etter en del ny litteratur, både for å få et større bilde, men samtidig også for å ha oppdatert litteratur der hvor litteraturen kan være utdatert.

Søkemotoren jeg har benyttet meg av er Google Scholar. Jeg gjennomførte enkelte søk ved bruk av databasen Oria, men resultatene på mine søk var begrenset. Jeg valgte derfor å benytte meg av Google Scholar.

Jeg har benyttet meg av flere søkeord under søkeprosessen. Søkeordet som har gitt meg mesteparten av litteraturen er «barnefattigdom og kriminalitet». Dette søkeordet fikk omtrent 280 resultater. Dette var selvsagt litt mye, jeg valgte derfor å avgrense søket noe på årstall. Min veileder hadde allerede anbefalt meg noe litteratur, noe var fra 2013 mens noe var litt eldre. Derfor valgte jeg i mitt søk å avgrense slik at jeg kun tok med litteratur som var fra år 2015 eller senere med i vurderingen. Dette ble gjort da jeg allerede hadde noe eldre litteratur, og slik kunne jeg også dekke forskning som er gjennomført både i nyere tid og for en tid tilbake siden. Denne avgrensningen gjorde at jeg satt igjen med 198 resultater. Dette er også ganske mye, men jeg valgte her å bruke mye tid. Jeg så på tittelen til de ulike artiklene/rapportene for å se om disse kunne være relevante. De som var det, leste jeg sammendraget til. Dette er en ulempe med litteraturstudie som metode, at man fort kan finne litteratur som bekrefter ens egen mening eller påstand. Derfor valgte jeg også å se på innholdsfortegnelsen til de fleste resultatene jeg fikk. Dermed valgte jeg ut artikler/rapporter som kunne bekrefte det jeg trodde, men også de som hadde motsetninger. Det var svært viktig at de artiklene eller rapportene jeg valgte ut ikke gav et ensidig svar, da det var svært viktig for meg å ha et stort datagrunnlag for diskusjonen. Jeg må her poengtere at mye av dataen jeg har fra de andre nordiske landene har jeg fått fra veileder. Det er derfor jeg ikke har redegjort for disse søkeordene, da dette var anbefalt litteratur.

Med det sagt så trengte jeg også noe mer data fra Norden, jeg valgte derfor å søke etter rapporter fra Danmark. Dette gjorde jeg da det er enklere å forstå dansk grunnet språkets likhet til norsk, til forskjell fra for eksempel finsk. Jeg fant dog lite resultater på Google Scholar, da jeg søkte på «barnefattigdom og kriminalitet i Danmark» fikk jeg som regel kun opp norske resultat. Jeg valgte derfor å søke etter det samme på Google, og kom deretter til en artikkel fra Nettavisen. Her var det en link til en dansk rapport, utarbeidet fra Danmarks svar

på Statistisk sentralbyrå. Denne rapporten tok for seg tematikken min, og jeg valgte derfor å benytte meg av denne. Jeg må dog poengtere her at det ble gjort lite søk på Danmark utover dette, og det kan være mulig at jeg har gått glipp av relevant litteratur. Likevel skal det her poengteres at jeg i tillegg til denne rapporten også benytter meg av en annen rapport fra Danmark som ble anbefalt av min veileder. Jeg valgte derfor å ikke gjennomføre flere søk på Danmark, da jeg generelt har svært høy tiltro til materiale som utarbeides fra en slik institusjon.

Denne søkeprosessen tok svært lang tid, de første fem ukene av semesteret ble brukt til kun å søke etter litteratur. Jeg har dog klart å finne frem til relevant litteratur som tar for seg flere aspekter ved min problemstilling, men som jeg allerede har vært inne på er en ulempe med litteraturstudie at man noen ganger kan gå glipp av relevant litteratur. Med dette sagt har jeg et godt datagrunnlag til diskusjonen, hvor funnene vil bli diskutert opp mot hverandre, sammen med relevant teori.

Datamaterialets pålitelighet

Det er svært viktig at datamaterialet man legger frem i en studie har pålitelighet. Dette er viktig da man besvarer en problemstilling. Svaret på denne problemstillingen er med utgangspunktet i de funnene man har gjort. Det er derfor viktig at man kan feste lit til at de dataene som presenteres kan være pålitelige.

En utfordring med dette er at noen ganger kan resultatet man har kommet frem til, skyldes måten man har gjennomført undersøkelsen eller forskningen på (Jacobsen, 2016 s 377).

Denne studien er en litteraturstudie, og som jeg allerede har vært inne på kan dette by på noen utfordringer, blant annet at man kun presenterer litteratur som bekrefter ens egne meninger eller holdninger. Jeg har dog vært svært oppmerksom på dette, og fokusert på å innhente data som enten har flere argumenter, eller finne data som kan presentere et større bilde for å unngå denne problemstillingen.

En annen utfordring med dataens pålitelighet er selve spørreskjemaet dersom man gjennomfører intervjuer (Jacobsen, 2016 s 378). Dette kan for eksempel være at man har ledende spørsmål, uklare spørsmål, doble spørsmål samt en ledende spørsmålskontekst. En ledende spørsmålskontekst vil for eksempel være at en respondent blir ledet til å gi et bestemt svar på grunn av at vedkommende blir satt i en spesiell psykologisk situasjon (Jacobsen, 2016 s 377). Denne problematikken kunne jeg også ha møtt på ved gjennomføring av litteraturstudie, da litteraturen jeg innhenter er tidligere forskning hvor flere respondenter kan

ha blitt intervjuet. Derimot har jeg hatt den fordel av at majoriteten av forskningen som jeg har benyttet meg av bruker statistikk som myndighetene innhenter, og analyserer denne for å komme frem til et svar. Dette medfører at mye av dataen ikke krever respondenter, som styrker dataens pålitelighet.

I noe av forskningen jeg har vist til er det dog gjennomført intervjuer eller annen oppfølging. Her har det dog vært slik at utvalgsgruppen har blitt fulgt over lang tid, noe som igjen gir mindre rom for påvirkning fra intervjueren/datainnsamleren.

En annen mulighet for økt pålitelighet av en undersøkelse eller forskning er å sammenligne to studier eller undersøkelser med hverandre, og disse bør ha blitt gjennomført med ulike populasjon og ulike spørreskjemaer eller spørsmål (Jacobsen, 2016 s 379). Dette har vært et stort fokus i min studie. Jeg har først og fremst hatt flere studier å vise til når det gjelder de ulike landene jeg er inne på under delen for resultater, med unntak av Finland. Dette har blitt gjort slik at jeg ikke konkluderer med noe uten å ha et bredt datagrunnlag.

Samtidig må det også her tillegges vekt at data har blitt hentet fra flere land. Forhold i Norge, Sverige, Danmark og Finland har blitt analysert. Funnene i litteraturen jeg har benyttet meg av er derfor et resultat av undersøkelser av ulike populasjoner i ulike land. Tross dette har konklusjonen i de fleste studiene jeg har vist til vært mer eller mindre det samme.

Ut i fra dette kan jeg si at påliteligheten til mitt datagrunnlag må anses som høy. Studiene har hatt liten kontakt med respondenter fysisk, mye av dataen er innhentet ved bruk av offentlig statistikk og flere undersøkelser har gitt mer eller mindre samme konklusjon. Dataen er også hentet fra flere land, noe som også har ført til at populasjonen er ulik.

Validitet

Validitet handler om at en undersøkelse eller studie må ha gyldighet og relevans (Jacobsen, 2016 s 16). For at en studie skal ha gyldighet og relevans må den svare på problemstillingen (Jacobsen, 2016 s 17). Videre skiller man også mellom intern og ekstern gyldighet (Jacobsen, 2016 s 17).

For at en studie skal ha intern gyldighet, må vi ha dekning i de innsamlede dataene for å trekke de konklusjonene vi trekker (Jacobsen, 2016 s 17). For å ta et eksempel velger jeg å ta utgangspunkt i den studien jeg holder på med akkurat nå. Her undersøker jeg sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet. Om en av konklusjonene blir at barn som vokser opp i belastede nabolag på grunn av fattigdom har en større sjanse for å begå kriminalitet, hva om det heller er motsatt? Kanskje er det kriminalitet som skaper belastede nabolag? Dette handler

rett og slett om at de konklusjonene man trekker faktisk er reelle ut i fra funnene. For å unngå slike utfordringer i min studie har jeg derfor valgt å se på data fra flere land. Dette vil gi meg den fordel av at jeg først og fremst har et større datagrunnlag, men også data fra flere populasjoner. Disse populasjonene er fra ulike land, noe som igjen vil føre til at de forutsetningene barn og unge har, ikke er helt like slik de ville vært hvis jeg kun undersøkte et område eller et bestemt land. Her er det derimot fire land som er undersøkt, og landene har hatt ulike utfordringer opp gjennom årene. Dermed vil konklusjonene som trekkes ha mer relevans ettersom både populasjonen er større, samt det undersøkte geografiske området er også mye større i forhold til om jeg kun skulle undersøke et land. Dette er også svært viktig, da de nordiske landene ikke er særlig store geografisk sammenlignet med andre land som for eksempel USA eller Canada. Derfor har jeg valgt å bevege meg så langt jeg kan for å dekke et så stort område som mulig. Ettersom både området studien dekker er relativt stort, det er ulike populasjoner som har hatt ulike forutsetninger kan jeg si at den interne gyldigheten til studien må anses som høy.

Ekstern gyldighet og relevans handler om våre funn fra et område også er gyldige for andre sammenhenger (Jacobsen, 2016 s 17). Et eksempel fra studien jeg nå holder på med vil da være om funn som jeg har gjort fra Norden, også kan gjelde for andre områder. For at dette skal være mulig må våre funn være representative også for den sammenhengen, i dette tilfelle område vi ønsker å overføre funnene til. Dette handler om å generalisere funnene for at de også skal gjelde for andre sammenhenger, vil for eksempel barn som vokser opp i familier med lav inntekt i Canada ha den samme risikoen for å begå kriminalitet?

Denne studien har undersøkt fire nordiske land, Norge, Sverige, Danmark og Finland. Om funnene kan overføres til for eksempel Canada for å generalisere er vanskelig å si. Canada kan ha andre utfordringer vi i Norden ikke har, og vi i Norden kan ha andre utfordringer som Canada ikke har. Derimot er det slik at i min studie har resultatene vært svært tydelige fra flere land, blant annet at barn med innvandrerbakgrunn har en større sjanse for å vokse opp i en familie med lav inntekt. Dette har sammenheng med blant annet at personer med innvandrerbakgrunn har utfordringer med å få en sterk tilknytning til arbeidslivet, noe som ses på som en faktor som kan medføre at familien har vedvarende lav inntekt. Om dette er representativt for land som for eksempel Canada er ikke enkelt å si, men mange av studiene jeg har vist til poengterer at personer som for eksempel kommer som flyktninger ofte kan ha større psykiske utfordringer. Dette vil nok ikke være ulikt uavhengig av hvilket land man

flykter til. Det samme vil nok heller ikke den generelle tilknytningen til arbeidslivet, eller kulturen man kommer fra.

Ut i fra dette vil jeg derfor si at studien også har ekstern gyldighet og relevans. Dette begrunnes med det jeg allerede har vært inne på, samtidig er populasjonen som har blitt undersøkt svært forskjellig. De undersøkte har hatt ulike forutsetninger, men resultatene er tilnærmet like, med noen små avvik her og der. Derfor vil jeg si at studien også har høy ekstern gyldighet og relevans, selv om ingen land eller områder er helt like, og samtlige personer vil ha ulike forutsetninger med utgangspunkt i hvor de kommer fra og hvor de bor.

Forskningsetikk

Ved gjennomføring av en undersøkelse kan forskeren som gjennomfører undersøkelsen stå ovenfor en rekke etiske dilemmaer. En forsker har derfor plikt til å undersøke hvilke etiske utfordringer undersøkelsen kan ha, samt hvordan disse skal løses (Jacobsen, 2016 s 45). Den største etiske utfordringen er om undersøkelsen kan skade den som blir undersøkt, fysisk eller psykisk. Dette er dog mer vanlig når det gjelder medisinske undersøkelser, i samfunnsvitenskapen er dette ikke vanlig (Jacobsen, 2016 s 46).

En etisk utfordring som dog ofte kan oppstå i samfunnsvitenskapen er at forskeren kan være fristet til å skjule undersøkelsens hensikt (Jacobsen, 2016 s 46). Dette kan gjøres av flere årsaker, men den viktigste er at man ønsker å bevare undersøkelsens pålitelighet.

Påliteligheten kan være truet ved at dersom personen som blir undersøkt er helt klar over hensikten til undersøkelsen vil vedkommende kunne oppføre seg annerledes (Jacobsen, 2016 s 46). Dette kan gjøres for å skjule sitt egentlige jeg, eller for å på andre måter tilfredsstille personen som gjennomfører selve undersøkelsen. Dette er noe en forsker ikke ønsker, da lav pålitelighet ikke gir et datagrunnlag som er egnet for videre analyse. En forsker kan derfor være fristet til å skjule den egentlige hensikten, eller ved å gjennomføre en skjult observasjon (Jacobsen, 2016 s 46). Ved å gjøre dette vil personen som blir undersøkt ikke være helt klar over hva hensikten er, og de vil dermed oppføre seg slik de vanligvis ville ha gjort. I Norge stiller man tre krav til forskeren som omhandler forholdet mellom forskeren og den det blir forsket på (Jacobsen, 2016 s 47). Disse kravene er informert samtykke, krav til privatliv og krav på å bli korrekt gjengitt (Jacobsen, 2016 s 47). Jeg skal kort gjøre rede for disse tre kravene:

Informert samtykke: Dette handler om at den som undersøkes deltar frivillig, og at han eller hun er kjent med hvilke fordeler og ulemper det vil være å delta (Jacobsen, 2016 s 47). Krav

til privatliv: Dette handler om at personen som undersøkes, skal ha rett til privatliv, og at det skal være enkelte aspekter i hans eller hennes liv som skal være utenfor undersøkelsen (Jacobsen, 2016 s 48). Her må man særlig legge til grunn hvor følsom informasjonen er som samles inn for den som blir undersøkt (Jacobsen, 2016 s 49). Dette er selvsagt individuelt, men det er en vurdering som må tas. For enkelte vil det for eksempel ikke være en utfordring å snakke om seksuelle forhold, mens det for andre er svært følsomt. Det er derfor viktig at man som forsker er oppmerksom på slike utfordringer.

Krav til å bli korrekt gjengitt: Dette handler om at den som blir undersøkt, skal bli gjengitt slik han eller hun har ment å uttrykke seg, og resultatene skal ikke tas ut av sin sammenheng, men presenteres i det store og det hele (Jacobsen, 2016 s 51-52). Dette er dog svært vanskelig. Skal man gjøre dette må samtlige data fra intervjuer fremlegges, samtidig må samtlige tabeller fra undersøkelser fremlegges dersom det var et spørreskjema og så videre. Likevel stilles det krav til at man skal gjengi det slik vedkommende mente, og man skal ikke plukke og mikse resultatene slik at det passer ens egne interesser eller bekrefter hypoteser. Det er også viktig at man heller ikke forfalsker resultater. Ifølge undersøkelser er forfalskning av resultater svært vanlig i de fleste vitenskapene (Jacobsen, 2016 s 52). Dette kan blant annet medføre at de som leser en publikasjon derfor ikke har særlig høy tillit til resultatene i en undersøkelse. For at en undersøkelse skal ha pålitelighet og validitet er det beste om data som presenteres, også kan verifiseres av andre, (Jacobsen, 2016 s 52). Dette vil gi leseren større mulighet til å kunne kontrollere at funnene som presenteres er korrekt presentert.

Med alt dette sagt er det slik at i min studie har jeg ikke hatt disse utfordringene. Dette begrunnes med at først og fremst er all data sekundærdata, jeg har ikke selv gjennomført noen intervjuer eller på andre måter vært i kontakt med informanter. Jeg har kun brukt data som andre allerede har samlet inn, og slik jeg har beskrevet finnes det krav til hvordan en forsker skal gå frem ved datainnsamling. Jeg har dog ikke hatt mulighet til å kunne påvirke selve forskningen, eller på noen andre måter hatt mulighet til å påvirke informantene. Derfor har jeg ikke hatt de samme etiske utfordringene som en forsker vanligvis har ved datainnsamling. Derimot har jeg hatt en stor fordel. Min metodiske tilnærming er litteraturstudie, som jeg allerede har gjort rede for. Ved bruk av denne metoden for datainnsamling samler jeg inn allerede eksisterende data. Dette har ført til at data jeg har samlet inn er data som ligger tilgjengelig for andre enn bare for forskeren. Det fører til at dataen først og fremst kan verifiseres av andre, da jeg har oppgitt samtlige referanser underveis i studien. Dette vil ikke bare gi leseren mulighet til å kontrollere at det jeg har presentert er presentert riktig, leseren

kan også kontrollere at jeg ikke har fikset på resultatene. Dette vil også gjøre det enklere for meg å ha argument i de konklusjonene jeg faktisk kommer med, særlig med tanke på at de også kan kontrolleres av andre. Alt i alt vil derfor denne metodiske tilnærmingen gi oppgaven høy pålitelighet og validitet. Videre er det også redegjort for forskningsetikk, hvilke krav den stiller samt hvordan forskningsetikken faktisk påvirker denne studien.

Resultater

Konsekvenser av å vokse opp i fattigdom

Hvilke konsekvenser det har å vokse opp i en familie med lav inntekt vil være viktig å relevant å legge frem. Å forstå de viktigste funnene av hvordan det å vokse opp i en familie med lav inntekt påvirker ens videre liv vil være av betydning for å forstå funnene av litteraturstudien hvor data er innhentet fra flere land. Jeg vil derfor starte med å presentere noen av de viktigste funnene av konsekvensene av å vokse opp i en familie med lav inntekt. Disse funnene tar ikke direkte for seg muligheten for at barnefattigdom fører til kriminalitet eller om det i det hele tatt har en sammenheng. Funnene skal dog gi et inntrykk av hvordan barnets helse påvirkes slik at det blir enklere å forstå resten av funnene. Det vil også danne et større grunnlag for diskusjon i oppgaven.

Jeg vil her vise til en rapport skrevet av NOVA som tar opp denne problematikken. Her vises det til en panelundersøkelse som ble gjennomført fra 2001 til 2010, hvor barn mellom seks og tolv år ble trukket ut på bakgrunn av husholdets inntekt (Kristoffersen, 2019 s 7). I denne undersøkelsen kom det frem at barn som levde i familier med lav inntekt i begynnelsen av perioden kom som oftest ikke ut av lavinntekt (Kristoffersen, 2019 s 7). Det var noen barn som kom seg ut av grensene for lavinntekt, men de fleste kom ikke så høyt opp på inntektsstatistikken. Panelundersøkelsen viser derfor at dersom et barn vokser opp i lavinntekt vil muligheten for å komme seg ut av dette være begrenset ut i fra det denne undersøkelsen viser.

Skole fremheves også her som en utfordring. Selv om skoletrivsel og forholdet til lærere ikke påvirkes i særlig stor grad for både de som vokser opp i lavinntekt og kontrollutvalget, ser man at jo eldre barna blir, vil det være en forskjell mellom de som vokser opp i lavinntekt og kontrollutvalget i forhold til høyere utdanning (Kristoffersen, 2019 s 7). For ungdom mellom 16-18 år hadde 12 prosent av de som vokste opp i familier med lav inntekt sluttet på skolen. Ser man på de unge fra kontrollutvalget var tallet kun fem prosent. Ut i fra disse tallene kan man derfor se at andelen som slutter på skolen er mer enn dobbelt så høyt for de unge som har

vokst opp i familier med lav inntekt, sammenliknet med de unge som har hatt en god husholdsinntekt.

Det kommer videre frem at det å vokse opp i en familie med lav inntekt får følger også inn i voksenlivet. En konsekvens her er blant annet at risikoen for arbeidsledighet anses som høyere og lengre, samtidig som utdanningsnivået ofte er lavere (Kristoffersen, 2019 s 7). Et viktig funn er også at barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt også har dårligere helse. Ser man på forskjellen mellom de barna som vokser opp i familier med lav inntekt kontra de som har god økonomi, er sykefraværet på skolen nesten dobbelt så høyt for de barna som vokser opp i familier med lav inntekt (Kristoffersen, 2019 s 7). I tillegg til skolefravær er det også en høyere rapportering av psykiske lidelser samt andre somatiske tilstander for barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt.

Kort oppsummert kan man derfor si at det å vokse opp i en familie med lav inntekt gir en rekke utfordringer, både relatert til helse, men også skole og utdanning. Muligheten for disse barna når de blir voksne vil også være påvirket sammenliknet med de som har hatt god økonomi hele livet. Her påvirkes alt fra muligheter på arbeidsmarkedet til risikoen for å miste arbeid som voksen. Samtidig påvirkes også lengden av arbeidsledighet, barn som har vokst opp i familier med lav inntekt vil ha større sjanse for å være arbeidsledig over lenger tid, dette vil igjen påvirke deres økonomiske situasjon også som voksne i stor grad.

Data fra Sverige

I en svensk undersøkelse ble barn født mellom 1985 og 1990 undersøkt i forhold til fattigdom og bruk av rusmidler, samt kriminalitet forbundet med rus (Manhica et al, 2020 s 1747).

Populasjonen ble delt inn i flere grupper. Den første gruppen var etniske svensker (Mahnica et al, 2020 s 1748). Det er personer som er født i Sverige, og hvor begge foreldrene også er født i Sverige. Den andre gruppen var avkom av innvandrere, her var barna født i Sverige, men minst en forelder var født i utlandet. Den siste gruppen var unge innvandrere. Her var begge foreldre født i utlandet, og det samme var barna.

Videre ble populasjonen delt inn i fem kategorier. Disse kategoriene representerer den økonomiske situasjonen til populasjonen. De fem kategoriene er som følger: kom ut av fattigdom som barn, aldri fattig, kom inn i fattigdom i ungdomstiden, kom ut av fattigdom i ungdomstiden og kronisk fattig (Mahnica et al, 2020 s 1749). Totalt ble litt over 634 000 personer undersøkt, 49 prosent var kvinner og 51 prosent var menn. Videre var 82 prosent etniske svenske, 16 prosent var avkom av innvandrere mens 2 prosent var unge innvandrere.

Studien viser at det generelt er en høyere risiko for unge voksne å begå kriminalitet relatert til rusmidler dersom de har vokst opp i fattigdom (Manhica et al, 2020 s 1752). Den høyeste forekomsten av kriminalitet blant unge er dog personer, uavhengig av kjønn eller rase, personer som blir fattige i ungdomstiden.

Den laveste risikoen er personer som kommer ut av fattigdom i løpet av ungdomstiden, men også for kvinner som er kronisk fattige (Manhica et al, 2020 s 1752).

Studien viser dog også en annen side av problemet. Barn og unge som vokser opp i familier hvor foreldrene har lav inntekt, bor også ofte i belastede nabolag (Manhica et al., 2020 s 1752). I slike nabolag vil det være lettere for barn og unge å komme i kontakt med personer som driver med salg av narkotika, og veien til slik kriminalitet anses derfor å være kortere for disse personene.

En annen utfordring som legges frem er at i belastede nabolag vil det på grunn av høyere forekomst av kriminalitet relatert til blant annet rusmidler ofte være økt representasjon av politi. Dette fører til at flere kan bli tatt for kriminalitet relatert til rusmidler (Manhica et al, 2020 s 1752). Derfor poengteres det tydelig at statistikken også må vurderes kritisk. I mindre belastede nabolag er representasjonen av politiet begrenset, selv om de har høyere bruk av rusmidler (Manhica et al, 2020 s 1752). Det fremkommer også at kjønn spiller en viktig rolle her. Gutter har seks ganger høyere sjanse for å bli mistenkt for bruk av rusmidler. Dermed kunne resultatet ha sett annerledes ut dersom like mange kvinner også ble mistenkt, da det kunne føre til flere domfelte for slik kriminalitet, uten at vi skal trekke en sikker konklusjon.

Andre utfordringer

En annen utfordring som legges frem i studien er foreldres mentale helse (Manhica et al, 2020 s 1752). Dårlig mental helse hos foreldre kan fort medføre lite oppmerksomhet til barna, som igjen kan medføre at de begynner å eksperimentere med rusmidler i ung alder. Ettersom de ofte bor i belastede områder er tilgangen på rusmidler ganske høy. Det vil derfor ikke være vanskelig å få tak i disse, og med foreldre som ikke gir barna nok tid grunnet sin egen mentale helse kan derfor være en medvirkende faktor til at barn og unge eksperimenterer med rusmidler.

Som jeg tidligere var inne på var 82 prosent av populasjonen etniske svenske. Dog tok Sverige imot mange asylsøkere på 70-tallet, og asylsøkere er generelt den gruppen av innvandrere som har høyest forekomst av mentale lidelser (Manhica et al, 2020 s 1752). Ikke mange av deres barn er en del av denne studien. Likevel vet vi at asylsøkere ofte har lav

sosioøkonomisk status, og vil dermed også kunne bosette seg i belastede nabolag (Manhica et al, 2020 s 1752). Det tatt i betraktning vil nok ikke resultatet ha blitt noe annerledes, men det er viktig å påpeke dette for ordens skyld.

Den direkte nabolagseffekten

Jeg har allerede vært inne på hvordan nabolag kan påvirke kriminaliteten blant unge. Det ble også vist til at belastede nabolag utsettes for mer politikontroll som igjen fører til at flere kan bli straffet for kriminalitet, særlig kriminalitet som går under rusmidler. På grunn av dette vil det også være av betydning å se den direkte sammenhengen mellom nabolag og kriminalitet for å se hvilken effekt nabolaget faktisk har.

I en svensk undersøkelse ble nabolagseffekten undersøkt. Her fulgte man opp personer født mellom 1975 til 1989 som varbosatt i de tre største svenske regionene Stockholm, Göteborg og Malmö i en alder av 15 år (Sariaslan et al, 2013 s 2). Man så også på deres familiebakgrunn, samt deres søsken. Den kriminelle lavalderen i Sverige er 15 år. Dette var også årsaken til at det var personer som var minimum 15 år som ble tatt med i utvalget (Sariaslan et al, 2013 s 3). Personer som har hatt en forelder født utenfor Norden ble ansett som etterkommere av innvandrere (Sariaslan et al, 2013 s 4). Når det gjelder antallet som ble undersøkt var det i overkant av 172 000 søsken fra i overkant av 78 000 familier som ble fulgt opp (Sariaslan et al, 2013 s 5).

Funnene fra denne studien viser at nabolag ikke kan tillegges den største vekten når det gjelder kriminalitet. Ut i fra deres modell kan voldskriminalitet og ruskriminalitet kun tilskrives nabolagseffekten med henholdsvis 12,2 prosent og 4,2 prosent (Sariaslan et al, 2013 s 5). Den største avgjørende faktoren er dog enkeltindividet selv og hvordan denne generelt oppfører seg (Sariaslan et al, 2013 s 5).

Her må det dog poengteres at funnene i denne studien ikke skal være avgjørende for den generelle forståelsen av nabolagseffekten. Sverige har et velfungerende velferdssystem, noe som også kan forklare at nabolaget generelt ikke har hatt den største betydning, da dette velferdssystemet skal bekjempe sosial ulikhet (Sariaslan et al, 2013 s 5).

Man må dog også se at enkeltpersoner selv kan velge hvor de ønsker å oppholde seg samt hvilke områder de ønsker å eksponere seg mot (Sariaslan et al, 2013 s 8). Dette kan dermed også gi et noe skjevt resultat. Man kan for eksempel ha venner fra andre nabolag eller andre skoler som igjen kan påvirke ens adferd. Derfor kan man ikke konkludere med at nabolag

ikke har noen effekt, men man kan heller ikke tillegge nabolaget den største graden av årsaken til kriminalitet.

Data fra Danmark

I en dansk undersøkelse ble liknende undersøkelser gjort som i Sverige. Her ble barn født mellom 01.01.1982 frem til 31.12.2000 undersøkt (Mok et al, 2018 s 1). I denne undersøkelsen ble foreldrenes inntekt, alder og utdanningsbakgrunn sjekket ved fødsel, da barna var fem år gamle, og deretter da de var blitt ti for så å sjekke siste gang da de ble femten. Denne studien skiller seg dog noe fra den svenske, da man her kontrollerte de barna som hadde begått selvskading og havnet på sykehus eller personer som fikk sin første dom for voldskriminalitet for personer som var mellom 15 og 33 år. Videre er også foreldrenes psykiske helse tatt med i betraktning, samt antallet søsken barnet har.

Studien viser en tydelig sammenheng mellom foreldrenes inntekt og kriminalitet og selvskading. For de barna som hadde foreldre med lavest inntekt var det størst risiko for både selvskading og voldskriminalitet (Mok et al, 2018 s 1). Dog var risikoen for voldskriminalitet høyere enn selvskading, selv om risikoen for selvskading er blir høyere jo lavere inntekt foreldrene har.

Videre viser studien at perioden barnet lever i en familie med lav inntekt også er svært viktig her. Den største risikoen for voldskriminalitet er for barn som lever i familier med lav inntekt over tid (Mok et al, 2018 s 1). For barn som har foreldre som får økt inntekt underveis blir også risikoen for både voldskriminalitet og selvskading lavere jo høyere inntekten blir. Det samme gjelder også motsatt vei. For barn som har foreldre som har bra inntekt men får dårligere inntekt under oppveksten vil risikoen for både selvskading og voldskriminalitet øke (Mok et al, 2018 s 1).

For barn som hadde velstående foreldre var resultatet et annet. Barn av velstående foreldre hadde lavest risiko for å begå både voldskriminalitet og selvskading (Mok et al, 2018 s 1). Det kommer også frem at den generelle risikoen for å begå voldskriminalitet og selvskading er høy for samtlige inntektstrinn, bortsett for de barna som bor i de mest velstående familiene.

Høyere kriminalitet blant etterkommere av innvandrere

I en annen undersøkelse gjennomført av Danmarks svar på statistisk sentralbyrå (Danmarks statistikk), heretter omtalt som DST kommer det frem at etterkommere av innvandrere begår mer kriminalitet i forhold til resten av befolkningen i Danmark (DST, 2017 s 9). Denne statistikken er hentet fra offentlige registre, og er således svært presise. Man kan dog ikke se hvordan inntekten til barnas foreldre var da de vokste opp. Likevel kan man finne en del opplysninger om økonomien til innvandrere i Danmark som kan gi en viss ide om den økonomiske situasjonen i innvandrerfamilier.

Fra 1997 til 2001 utgjorde asyl og familieinnvandring 50 prosent av oppholdsgrunnetil innvandrerne i Danmark (DST, 2017 s 7). I 2016 hadde denne andelen sunket til 22 prosent. Det er manglende informasjon om eksakt hvor mange personer som hadde asylstatus, men det er likevel interessante funn som kan gi et inntrykk om den økonomiske situasjonen.

Fra Sverige kjenner vi til at asylsøkere var den gruppen som hadde lav mental helse. Der så vi også at dette kunne medføre fraværende foreldre. Ser man på kriminalstatistikken fra Danmark ser man at mannlige innvandrere begår 35 prosent mer kriminalitet enn resten av den mannlige befolkningen, mens tallet er 145 prosent for mannlige etterkommere av innvandrere). Disse tallene er fra år 2016. Tatt i betraktning at asyl og familieinnvandring var meget høy på slutten av 90-tallet kan det tenkes at flere årsaker kan spille inn her, blant annet fraværende foreldre om vi skal sammenlikne denne undersøkelsen med den fra Sverige. Jeg har dog ikke nok forskningsgrunnlag til å konkludere at det er slik, men jeg velger kun å påpeke det som en mulig teori. Med dette sagt vil en slik konklusjon kreve nærmere forskning, og et større datagrunnlag som kan sammenlignes.

Lavere sysselsetting blant innvandrere

Videre kommer det frem at innvandrere har en lavere sysselsetting sammenliknet med personer av dansk opprinnelse (DST, 2017 s 7). Det vil si at for ikke-vestlige innvandrerkvinner er sysselsettingen 41 prosent lavere enn om de hadde samme utgangspunkt men var av dansk opprinnelse. For ikke-vestlige menn er det tilsvarende tallet på 34 prosent. Tallene viser altså at kvinner av ikke-vestlig opprinnelse ikke er sysselsatt i like stor grad som de med dansk opprinnelse, det samme gjelder menn selv om tallene er noe lavere.

Som jeg tidligere var inne på er det etterkommere av innvandrere som begår en høyere andel av kriminaliteten. Den lave sysselsettingen sier noe om at inntekten kan være noe lavere blant innvandrere sammenliknet med de som er av dansk opprinnelse. Ut i fra tallene kan man gjøre seg opp en generell mening om at barn av innvandrere derfor har et dårligere økonomisk

utgangspunkt. Samtidig ser man at den begåtte kriminaliteten av barn som er etterkommere av ikke-vestlige innvandrere er svært høy sammenliknet med resten av den danske befolkningen. Om man ser på enkeltgrupper av innvandrere er sysselsettingen for personer fra Somalia, Syria, Libanon og Irak svært lav (DST, 2017 s 7). Dette er personer som er i alderen 30-64 år. Samtidig er disse gruppene også den klart høyeste på kriminalstatistikken. Etersom det er de som er i alderen til å være yrkesaktive som her er tatt med, kan man også ta utgangspunkt i at de også har barn. Det er altså disse etterkommerne som begår mest kriminalitet. Det foreligger ikke direkte data om disse barna lever under fattigdomsgrensen, og det kan være forskjeller blant enkeltindivider. Men likevel kan man si at kriminaliteten er høyest i de gruppene med lavest sysselsetting, noe som kan gi en lavere inntekt til familien. Det må poengteres at disse tallene for sysselsetting er for de som anses å være i yrkesaktiv alder, fra 30 til 64 år. Enkelte forskjeller må derfor påregnes, da det kan være en stor forskjell på familiesituasjonen til en som er 30 år i dag, sammenliknet med en som er 60.

Data fra Finland

For å ha et så godt datagrunnlag så mulig har jeg også innhentet data fra Finland. Dette har blitt gjort slik at jeg har data fra våre nordiske naboland, og denne dataen kan dermed sammenlignes. Det vil også være en fordel å ha slik data under drøftingsdelen. Dette begrunnes med at data fra flere land kan sammenlignes mot hverandre.

En finsk studie har fokusert på litt eldre personer, personer i alderen 19 til 30 år (Aaltonen et al, 2011 s 165). Dette har blitt gjort da tidligere studier kun fokuserer på ungdomskriminalitet. Denne studien ser på eventuell kriminalitet begått av unge voksne. Samtidig ser den ikke på foreldrenes inntekt, men ser på de unge voksnes egen situasjon. Dette har blitt gjort for å kunne avdekke om det er andre forhold enn kun økonomi som styrer unge voksne til kriminalitet. En annen viktig faktor som denne studien fokuserer på er å inkludere begge kjønn. Slik får man et større bilde av både hvordan kvinner og menn kan styres til kriminalitet og om hvilke risikofaktorer som foreligger. Tidligere studier har vært mer fokuserte på menn. Denne studien gir derfor et større bilde enn mange andre studier.

De unge voksne som ble fulgt i denne studien ble fulgt fra 2005 til 2008 (Aaltonen et al, 2011 s 167). Ser man på hele populasjonen som ble fulgt ble 4,8 prosent av de fulgte dømt for minst en forbrytelse i løpet av perioden. Når det gjelder de mest begåtte forbrytelsene er tallet slik: 37 prosent av forbrytelsene var eiendoms kriminalitet, 36 prosent var bilkjøring i påvirket tilstand og 26 prosent var voldskriminalitet. Det er viktig å poengtere her at det var de

færreste av lovbrysterne som begikk eiendoms kriminalitet. Årsaken til at dette tallet er høyt er at de som begikk denne formen for kriminalitet gjorde dette oftere enn andre former for kriminalitet (Aaltonen et al, 2011 s 168). Dette fører til at det er flere lovbrudd relatert til eiendom, men de begås av få personer sammenlignet med de andre forbrytelsene. Når det gjelder eiendoms kriminalitet var mesteparten av slik kriminalitet tyverier.

Studien viser at majoriteten av lovbryster kun begår en type kriminalitet. 77 prosent av lovbrysterne begikk kun en form for lovbrudd, 17 prosent av lovbrysterne begikk en kombinasjon av to typer lovbrudd mens kun seks prosent begikk alle tre typer lovbrudd. I de tidligere studiene jeg har vist til har barnefattigdom vært meget sentralt i forbindelse med kriminalitet. Som nevnt fokuserer ikke denne studien på barnefattigdom, men mer på de unges egen situasjon. Et viktig funn i denne studien er at når det gjelder sosioøkonomisk status er forskjellen størst når det gjelder utdanning, og ikke inntekt (Aaltonen et al, 2011 s 168). Ser man for eksempel på voldskriminalitet ser man at personer som har fullført minst videregående skole kontra de som kun har fullført grunnskole, er risikoen 17 ganger høyere for den sistnevnte gruppen. At noen velger å ta en høyere utdanning mens noen ikke gjør det kan ha flere sammenhenger, det kan for eksempel være et resultat av andre forhold som man har opplevd i barndommen, eller barnefattigdom som jeg tidligere var inne på under delen om konsekvenser av barnefattigdom. Jeg skal ikke konkludere her med at det kun er på grunn av barnefattigdom enkelte ikke tar seg en høyere utdanning som igjen kan føre til at risikoen er høyere for at de begår kriminalitet, her ser jeg kun på ulike årsaker til at noen tar høyere utdanning og noen velger å ikke gjøre det. Slik denne studien viser er det altså høyest risiko for voldskriminalitet blant de med lavest utdanning.

Som nevnt er altså lav utdanning en større risiko for at noen velger å begå voldskriminalitet, mens forskjell i inntekt anses ikke å ha like stor betydning. Derimot er det ikke slik at inntekt ikke har en sammenheng i det hele tatt. Personer som har lav inntekt eller er arbeidsledige anses også å ha en høyere risiko for å begå kriminalitet (Aaltonen et al, 2011 s 168). Videre kommer det frem at dersom flere av disse faktorene slår inn samtidig vil risikoen være høyere, Det vil si at dersom en person har lav inntekt, er arbeidsledig og i tillegg har lav utdanning vil risikoen være generelt høyere for å begå kriminalitet sammenlignet med resten av befolkningen. Derimot er det som nevnt slik at den største risikoen er for de med lav utdanning, mens forskjellen i begått kriminalitet basert på kun inntekt er lavere om vi ser på risikoen for de som har lav utdanning. Det må også tillegges vekt at det mannlige kjønn har en høyere risiko for å begå kriminalitet i forhold til kvinner. Dette er dog funn som også har

blitt gjort i andre studier jeg har vist til fra andre land, men jeg velger likevel å nevne dette her da denne studien har fokusert mer på begge kjønn.

Et annet viktig funn er at det å være gift gir en lavere risiko for voldskriminalitet samt bilkjøring i påvirket tilstand (Aaltonen et al, 2011 s 170). Derimot hadde det å være gift ingen effekt på eiendoms kriminalitet. Dette viser at det å ha en partner kan gi noe lavere risiko for enkelte former for kriminalitet, men for eiendoms kriminalitet vil det å ha etablert seg i et parforhold ikke ha en effekt. Det må dog sies at partnerens sosioøkonomiske bakgrunn ikke har blitt lagt til grunn. Derfor kjenner vi ikke til om partnerens bakgrunn er årsaken til lavere kriminalitet, eller om det kun er det å være i en trygg relasjon som gjør at man ønsker lavere risiko for seg selv og sin familie. Derimot må spørsmålet om eiendoms kriminalitet likevel diskuteres nærmere, med tanke på at slik kriminalitet som oftest er tyveri. Om dette kan være økonomisk motivert eller om det er andre årsaker til dette må jeg derfor drøfte nærmere i drøftingsdelen.

Et annet viktig funn av studien er at tidligere straffehistorikk er svært avgjørende for om man vil begå videre kriminalitet. Man sjekket derfor straffehistorikken til de straffedømte mellom 1999 og 2004 (Aaltonen et al, 2011 s 170). Her viste det seg at dersom man har begått en forbrytelse tidligere, øker sjansen markant for at man kan begå en ny forbrytelse. Dette var uavhengig av økonomi eller utdanning. Det betyr at selv de med utdanning som har begått forbrytelser tidligere har en større sjanse for å begå nye forbrytelser. Det er dog slik som jeg tidligere har vært inne på at det er som regel liknende forbrytelser man begår hver gang. Det betyr at en person som begår eiendomsforbrytelser som regel vil begå samme type forbrytelse dersom vedkommende velger å begå en ny forbrytelse.

Dette gjelder også kvinner. Ser man på statistikken over tidligere begåtte forbrytelser vil tidligere straffedømte kvinner også kunne gjenta sine forbrytelser, selv om de er få i antall (Aaltonen et al, 2011 s 173).

Det å få barn tidlig ses også på som en større risiko når det gjelder voldskriminalitet. De som fikk sitt første barn før de var 20 år gamle hadde en større risiko for å begå voldskriminalitet (Aaltonen et al, 2011 s 173). For personer som fikk sitt første barn etter fylte 20 år var risikoen høyere for eiendoms kriminalitet sammenlignet med de som ikke har barn.

Eiendoms kriminalitet er som nevnt oftest tyverier. Om denne formen for kriminalitet begås for egen vinning grunnet dårlig økonomi er ikke kjent.

Kort oppsummert kan vi si at studien viser at den største risikoen for kriminalitet ligger hos de med lavest utdanning samt tidligere straffehistorikk. Lav inntekt og arbeidsledighet er også

en påvirkende faktor, men utdannelse ses som en viktigere faktor selv om dårlig økonomi også øker risikoen. Når man får barn kan også være avgjørende statistisk sett, det samme gjelder om man er gift eller ikke, hvor de som er gift har lavere risiko for å begå enkelte former for kriminalitet.

Data Fra Norge

I en norsk undersøkelse gjennomført av NOVA tas problemstillingen om barnefattigdom og oppvekst opp, samt hvordan barnefattigdom påvirker barn og deres oppvekst. Dette er en litteraturstudie, og dataen som benyttes er derfor innhentet ved at forskningsinstituttet har gjennomført litteratursøk. Jeg kommer til å ta med meg flere funn fra studien, ikke bare de som omhandler kriminalitet. Dette begrunnes med at jeg ved innhenting av data fra andre land har sett ulike faktorer for at barn som vokser opp i familier med lav inntekt kan begå kriminalitet også når det foreligger andre utfordringer. Dette er blant annet utdanning, familiesituasjon og foreldrenes bakgrunn for å nevne noen. Derfor vil flere konsekvenser av det å vokse opp i fattigdom bli presentert. Dette vil gi et godt innblikk i det å vokse opp i en familie med lav inntekt, men også danne et større datagrunnlag for diskusjonen senere i oppgaven.

Studien viser at det er få barn som vokser opp i familier med lav inntekt som opplever materielle eller sosiale mangler (Hyggen et al, 2018 s 7). Derimot får det å vokse opp i familier med lav inntekt andre konsekvenser for deres oppvekst og utvikling. Studien viser at for barn som vokser opp i familier med lav inntekt kan ha foreldre som er fraværende, som igjen fører til at det ikke er god kommunikasjon mellom foreldrene og barna (Hyggen et al, 2018 s 8-9). Dette fører blant annet til at mange barn opplever sosial utestengelse, og at de generelt er mindre populære sammenlignet med barn som vokser opp i familier med høyere inntekt.

At foreldrene er mindre til stede påvirker barnas vurderingsevne når det gjelder egen skolegang, og foreldre som er fraværende kan føre til at barna opplever dårligere mental helse. Dette gjelder også relasjoner til jevnaldrende. Jeg har allerede nevnt utestengelse som en konsekvens av lav inntekt. Derimot gjelder dette også relasjoner til personer på egen alder, barn som vokser opp i familier med lav inntekt har ikke alltid en nær venn sammenlignet med de som vokser opp i familier med høyere inntekt.

Når det gjelder mobbing viser studien at det har en svak til moderat sammenheng. Det betyr at det er en sammenheng mellom det å vokse opp i en familie med lav inntekt og sjansen for å

bli mobbet (Hyggen et al, 2018 s 9). Denne sammenhengen er dog svak til moderat, man kan derfor ikke si at samtlige barn som vokser opp i familier med lav inntekt vil oppleve mobbing. Det er derimot viktig å poengtere dette.

Videre kommer det frem at barn som vokser opp i familier med lav inntekt kan ha økt risiko for adferdsproblemer (Hyggen et al, 2018 s 10). Dette kan for eksempel være ADHD, men det kan også være kognitive utfordringer, språklige utfordringer og liknende. Dersom husholdet barnet vokser opp i får en negativ inntekt, altså at familieinntekten går ned øker risikoen for adferdsproblemer.

Når det gjelder utdanning viser studien at det er en sammenheng mellom det å vokse opp i en familie med lav inntekt og utdanning (Hyggen et al, 2018 s 10). Derimot er det slik at i tillegg til lav inntekt spiller også foreldrenes eget utdanningsnivå inn. Dersom det er andre utfordringer i familien vil disse også kunne ha en negativ effekt når det gjelder barnas skolegang, Eksempler på slike utfordringer er blant annet alkoholmisbruk, kriminalitet og psykiske lidelser.

Barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt har også større helseutfordringer. Det er dobbelt så vanlig for barn som vokser opp i familier med lav inntekt å rapportere om daglige helseplager sammenlignet med de barna som vokser opp i familier med høyere inntekt (Hyggen et al, 2018 s 11). Videre kommer det frem at unge som vokser opp i lav inntekt i løpet av ungdomstiden kan ha større negative helseutfall sammenlignet med de som vokser opp i familier med høyere inntekt. Studien viser også at det er det å vokse opp i lav inntekt over tid som gir de største utfordringene. Dette kan tolkes slik at dersom husholdet har lav inntekt for en kortere periode vil ikke konsekvensene være merkbare, men dersom dette foregår over tid vil konsekvenser kunne forekomme.

Derimot kan negative endringer i familiens inntekt føre til konsekvenser, så lenge det ikke er for en kort periode. I Norge vil negativ endring av familiens inntekt kunne få større konsekvenser som er helserelaterte, særlig mental helse (Hyggen et al, 2018 s 12).

Boforhold har også mye å si for barns utvikling. Barn som vokser opp i familier med lav inntekt leier oftest bolig, og disse boligene kan ha lavere standard enn andre boliger. I tillegg kan disse barna oppleve å bo trangt, og et generelt dårligere bomiljø. Data fra studien viser at dette kan medføre at barnas livssjanser påvirkes i negativ grad (Hyggen et al, 2018 s 12-13).

Når det gjelder kriminalitet viser studien at det å vokse opp i en familie med lav inntekt og mangler på materielle goder kan kriminalitet være en alternativ vei å gå (Hyggen et al, 2018 s 82). Med dette menes at dersom man har mangel på en materiell gode vil det å begå

kriminalitet være en utvei for å oppfylle denne mangelen. Studien viser også til klassisk kriminologi. Her kan det anses som en rasjonell tilpasning til en situasjon, hvor de lovlige mulighetene er begrensede (Hyggen et al, 2018 s 82). Dette vil derfor kunne forklare hvorfor enkelte barn og unge begår kriminalitet som omhandler vinning, dersom de har hatt mangler som er av materiell karakter.

Det å vokse opp i en familie med lav inntekt vil også kunne gi en urettferdighetsfølelse (Hyggen et al, 2018 s 82). Denne urettferdighetsfølelsen kan medføre aggresjon. Denne aggresjonen kan deretter komme ut som voldskriminalitet. Dette kan, ifølge klassisk kriminologi være en forklaring på hvorfor barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt begår voldskriminalitet. Med dette sagt må man heller ikke glemme at det er ikke mange barn og unge som har materielle mangler i Norge, slik jeg allerede har vært inne på. Det er derimot likevel viktig å se de utfordringene slike mangler kan medføre.

Det fremkommer også at det å ha dårlig økonomi også påvirker relasjoner i familien som jeg allerede har vært inne på. Dette kan være relasjoner mellom foreldre og barn, men også foreldre seg imellom. Dette kommer av usikker jobbtilknytning, høy gjeld samt dårlig økonomi. Disse utfordringene kan føre til at foreldre ikke er like sterk emosjonelt tilknyttet sine barn, noe som igjen kan føre til en kriminell adferd hos barna (Hyggen et al, 2018 s 82). Studien viser til en annen stor norsk studie som undersøkte sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet. I den aktuelle studien ble barn født mellom 1982 og 1986 fulgt. Her ble det første lovbruddet som ble registrert fra da barnet var ti år gammelt frem til 2004 (Hyggen et al, 2018 s 83). Studien som det vises til tok ikke bare for seg lovbrudd som man hadde blitt straffet for, men også hvor man hadde blitt mistenkt eller siktet, uten at man ble dømt. Dette medførte at lovbrudd begått av personer under kriminell lavalder også ble tatt med. Studien tok med seg alle former for kriminalitet, men hadde likevel fire underkategorier for kriminalitet. Disse kategoriene var grovt tyveri, mindre alvorlig tyveri, voldskriminalitet og narkotikakriminalitet (Hyggen et al, 2018 s 83).

Studien finner en økonomisk sammenheng. Jo høyere inntekt familien har, jo lavere er sjansen for at barn og unge blir siktet for lovbrudd (Hyggen et al, 2018 s 83). På den andre siden er det slik at med lav inntekt øker denne sjansen. Det må dog konstateres at den største sammenhengen mellom økonomi og kriminalitet finner man hos de med den laveste inntekten (Hyggen et al, 2018 s 83). Dette er det samme som jeg har vist til fra de andre nordiske landene jeg har vært inne på.

Foreldres utdanningsnivå kan derimot forklare en større del av kriminaliteten. Ofte har denne mer å si enn den generelle inntekten i familien (Hyggen et al, 2018 s 83-84). Dette bekreftes også fra data som jeg har vist til fra Finland, hvor foreldres utdanningsnivå spilte en viktig rolle.

Samtidig ser man at unge med innvandringsbakgrunn er overrepresentert når det gjelder kriminalitet (Hyggen et al, 2018 s 84). Her vises det blant annet til en svensk studie som fastslår at mellom halvparten og to tredjedeler av den registrerte forskjellen i kriminalitet mellom innvandrerungdom og resten av befolkningen skyldes årsaker som familiens inntekt, deres sosioøkonomiske bakgrunn samt nabolag (Hyggen et al, 2018 s 84). Det må poengteres at dette er data fra Sverige. Jeg tar det likevel med her ettersom det også i Norge er slik at unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i kriminalstatistikken.

Det er likevel slik at det ikke er mulig å komme med et enkelt svar på hvordan den økonomiske situasjonen påvirker kriminalitet, selv om vi har sett at det er en sammenheng. Her må også andre årsaker tas i betraktning, som for eksempel ulike kjennetegn ved foreldre, nabolaget og ikke minst boforholdene (Hyggen et al, 2018 s 84). Dette har jeg også vært inne på tidligere da jeg viste til andre studier fra andre land, men dette bekreftes altså også av denne studien.

Ser man på barn som har minst en forelder i fengsel vil sjansen for anti-sosial adferd øke (Hyggen et al, 2018 s 85). Det samme gjelder de unges egne forpliktelser, det vil si at om en ungdom for eksempel har gjeld vil sjansen for kriminalitet også øke. I familier med høyere inntekt har ungdom oftest lite eller ingen gjeld, mens sjansen for at dette kan forekomme er større i familier med lavere inntekt.

Denne studien er en litteraturstudie som jeg allerede har nevnt. Jeg har forsøkt å plukke ut data som er relevant for Norge, men mye av dataen er hentet fra andre studier fra andre land. Dette kan skyldes at data ikke er tilgjengelig i like stor grad fra Norge. Jeg har likevel valgt å ta med denne dataen da den er relevant for norske forhold, selv om den ikke stammer fra Norge. Der dette er aktuelt har jeg derfor poengtert dette. Likevel har studien gitt mye data som enten stammer fra Norge eller som kan være relevant for Norge. Dette er grunnen til at studien er plassert under delen for data fra Norge.

Jeg skal nå se på hvilke former for kriminalitet unge begår i Norge. Dette skal gjøres for å se om studiene jeg har vist til frem til nå også kan underbygges med faktisk begått kriminalitet. Samtidig vil dette danne et godt datagrunnlag for diskusjonen senere i oppgaven.

For å gjøre dette tar jeg utgangspunkt i en rapport fra Politidirektoratet. I denne rapporten ble all registrert kriminalitet begått av barn og unge som var mellom 10 og 23 år fra 2010 frem til 2014 analysert (Politidirektoratet, 2015 s 3). Registrert kriminalitet handler her ikke bare om de som faktisk har blitt dømt, men også de som har blitt mistenkt eller siktet. Denne rapporten tar derfor for seg også personer som er under den kriminelle lavalderen i Norge.

Rapporten viser at om man ser på all kriminalitet begått av barn og unge som er mellom 10 og 22 år, er 84 prosent av all kriminalitet begått av gutter (Politidirektoratet, 2015 s 3). Hvilke lovbrudd som begås i de ulike aldersgruppene er dog ulikt for de ulike aldersgruppene. Ser man på kriminalitet begått av de som er under 18 år, er majoriteten av kriminaliteten vinningskriminalitet. Her er det som regel snakk om naskeri fra butikker. Ser man på aldersgruppen mellom 18-22 år endrer typen lovbrudd seg. Denne aldersgruppen begår som regel narkotikakriminalitet.

Et annet interessant funn er når det gjelder gjengangere. Som jeg har vært inne på tidligere så øker barnefattigdommen i Norge. De fleste studiene jeg har vist til viser også at barnefattigdom og kriminalitet har en viss sammenheng. Derimot viser denne rapporten at det er en nedgang blant gjengangere totalt sett, selv om de med 11 eller flere lovbrudd har hatt en økning. Dette gjelder dog i aldersgruppen 10 til 14, og 18 til 22. Aldersgruppen mellom 15 og 17 har hatt en nedgang.

Et annet viktig funn er at også denne rapporten bekrefter funn fra andre studier om at det er få personer som står for de fleste lovbrudd (Politidirektoratet, 2015 s 3). Dette viser at det er et mindretall av de unge som begår lovbrudd, men at de som begår lovbrudd begår mange lovbrudd. Dette så man også fra de andre studiene jeg har vist til.

Videre ser man at de som er gjengangere var registrert i det samme politidistriktet under hele perioden. Det som derimot er et interessant funn er at majoriteten av disse ble registrert med sitt første lovbrudd da de var 14 år gamle eller yngre. Det vil si at de var under den kriminelle lavalderen da det første lovbruddet ble registrert.

Rapporten viser videre at bruken av narkotika blant barn og unge går ned, dette med utgangspunkt i selvrapporing som barn og unge har gjennomført (Politidirektoratet, 2015 s 3). Samtidig har også holdninger endret seg når det gjelder bruken av rusmidler som hasj og cannabis.

Et viktig område rapporten påpeker er at dagens ungdom har full tilgang til internett og sosiale medier. Dette gir rom for andre former for kriminalitet (Politidirektoratet, 2015 s 4).

Dette kan for eksempel være deling av bilder som omhandler seksuell karakter av andre. Alt i alt bekrefter denne rapporten mye av det jeg har presentert fra de andre studiene. Som jeg var inne på tidligere kan kriminalitet være en utvei for barn og unge som har materielle mangler, dette for egen vinning. Denne rapporten viser at vinningskriminalitet er den største formen for kriminalitet blant de under 18 år. Vinningskriminaliteten det er snakk om er naskeri fra butikker. Om dette kan tyde på at de unge som denne rapporten tar for seg vokser opp i familier med lav inntekt er ikke kjent. Vi kjenner ikke til deres sosiale bakgrunn, sosioøkonomiske status eller deres etnisitet. Dermed kan man ikke konkludere at lav inntekt er årsaken til majoriteten av kriminaliteten som er begått. Derimot vil dette bli tatt opp i diskusjonsdelen hvor denne rapporten vil bli sammenlignet med andre studier fra andre land, i tillegg til bruk av sosiale teorier som kan gi en større forståelse av funnene.

Diskusjon

Jeg skal nå diskutere problemstillingen i lys av de sosiale teoriene jeg nevnte innledningsvis med bakgrunn i de funnene jeg har gjort. Ettersom jeg har to problemstillinger legger jeg det slik opp at jeg diskuterer hver problemstilling for seg, før jeg til slutt konkluderer.

I hvilken grad er det en sammenheng mellom barnefattigdom og kriminalitet?

Merton's anomie theory hevder at vi alle mennesker strever for å nå våre mål (Wickert, 2022). Dersom vi ikke er i stand til å nå våre mål vil vi endre vår adferd, i form av kriminalitet eller opprør, ifølge denne teorien. Merton hevder videre at en slik adferdsendring kun gjelder for de laveste sosiale klassene. Dette begrunnes med at det er disse som har de største vanskelighetene med å nå de målene de setter, og at det derfor er enklere for denne gruppen å få endret adferd.

Merton hevder dog at dersom man velger å begå kriminalitet med utgangspunkt i at man ikke får oppnådd sine mål, vil kriminaliteten ikke være av en alvorlig karakter. Kriminaliteten som begås vil som regel være vinningskriminalitet som tyveri og innbrudd, men ikke andre former for alvorlig voldskriminalitet.

En studie fra Norge viser at jo lavere inntekt familien har, jo høyere er sjansen for at deres barn begår kriminalitet (Hyggen et al, 2018 s 83). Likevel må man ikke her glemme at barn som vokser opp i Norge har få materielle mangler (Hyggen et al, 2018 s 7). Merton hevder i sin teori at en velferdsstat vil være nøkkelen til å bekjempe kriminalitet blant unge som sliter

med å nå sine mål (Wickert, 2022). Norge har en velfungerende velferdsmodell. Hvorfor har da inntekt så mye å si når det gjelder Norge?

Her kan man legge Maslows behovspyramide til grunn. Jeg har allerede gjort rede for denne pyramiden, men kan kort nevne at den er utarbeidet av den amerikanske psykologen Abraham Maslow. Han rangerer de ulike behov et menneske har, og et av disse behovene er sosiale relasjoner (Mørch, 2021). Dette behovet handler om at vi mennesker har behov for å pleie relasjoner med andre, enten det er venner eller familie. Samtidig har vi mennesker et behov for annerkjennelse, ifølge denne behovspyramiden. Legger man dette til grunn kan noe av svaret ligge i dette. I dagens digitale samfunn vil barn og unge få mye oppmerksomhet på sosiale medier. Dersom man for eksempel ikke kan vise frem den nyeste jakken eller mobiltelefonen på sosiale medier vil man ikke få den samme oppmerksomheten som man ønsket. Dette kan igjen gå ut over sosiale relasjoner, særlig de relasjonene man har utenom familie. Dette kan forklare at kriminaliteten som begås av unge under 18 år i Norge oftest er vinningskriminalitet (Politidirektoratet, 2015 s 3).

Dette begrunnes med at dersom målet er å få annerkjennelse av andre, og man ikke klarer dette ser man ingen annen utvei enn å begå kriminalitet, om man legger Merton's anomie teori til grunn.

Om vi derimot går litt tilbake til sosiale relasjoner fra Maslows behovspyramide, så vi at alle mennesker har behov for sosiale relasjoner, med både venner og familie. Disse relasjonene er vi svært avhengige av. Det har ingen betydelse om man er fattig eller rik, disse relasjonene trenger vi uansett, og vi mennesker vil jobbe for å bevare disse. Dette kan by på noen utfordringer. Fra Sverige så vi at barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt ofte bor i belastede nabolag (Manhica et al, 2020 s 1752). Den samme studien viser at barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt, har en større risiko for å begå kriminalitet relatert til narkotika som voksne. Den største risikoen er for de som blir fattige i ungdomstiden (Manhica et al, 2020 s 1752).

Her har man dermed et dilemma. I belastede nabolag vil man kunne møte på mange personer som driver med kriminalitet. Samtidig er vi mennesker avhengige av de sosiale relasjonene.

Vi er også avhengig av trygghet, slik Maslows behovspyramide lister opp våre behov.

Dermed er man satt i et dilemma, man vil bevare relasjonene og føle seg trygg, men samtidig er risikoen stor for kriminalitet. Følelsen av å mangle noe vil heller ikke gjøre problemet enklere. Dette så vi fra Merton's anomie theory, hvor mennesker vil streve etter å nå sine mål.

Hadde familieøkonomien vært bedre ville man etter alt å dømme ikke føle at man har en mangel, og man ville ikke ha behov for å streve like mye for å nå målene som for eksempel kan være alt fra å ta førerkort til å kjøpe en ny mobiltelefon.

På den andre siden har vi teoretikeren Dewey. Jeg har allerede nevnt Deweys teori om læring, men jeg kan kort si at den handler om at vi mennesker lærer av de situasjonene vi er i, og at denne læringen foregår fra da vi er gamle nok til å forstå hvilken situasjon vi er i, hvordan vi har havnet der og hvilke tanker vi har om fremtiden (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 49). Ut i fra en slik forståelse vil barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt ha et annet utgangspunkt enn andre barn og unge. Barna som vokser opp i familier med lav inntekt vil ofte kunne bo i belastede nabolag, slik jeg allerede har vært inne på. Her vil de se mye forskjellig, alt fra kriminalitet som kan omhandle små tyverier til narkotikakriminalitet eller personer som benytter seg av narkotiske stoffer. Dette vil gi disse barna en viss tanke om deres egen situasjon. Særlig på skolen, hvor man kan treffe elever fra andre områder vil forskjellene i generell forståelse av hverdagslivet være større. Her kan barna gjøre seg flere tanker om fremtiden. Noen vil kanskje se opp til en person som er hans eller hennes rollemodell, men denne personen kan være for eksempel en som driver med rus eller selger rusmidler. Men for dette barnet vil dette være mer naturlig, for det er det som er hans eller hennes utgangspunkt. Samtidig vil det at barnet føler at han eller hun mangler enkelte goder ikke gjøre saken noe bedre.

På den andre siden vil de unge som vokser opp i mindre belastede nabolag og har god økonomi ikke føle at de mangler noe. Derimot vil de på skolen eller på andre arenaer hvor barn møtes se hvordan disse barna har det. De barna fra mer velstående familier kan også ha en rollemodell, men denne personen er for eksempel en som har gjort det bra økonomisk, akademisk eller på andre måter gjort en forskjell i barnets liv. Samtidig vil ikke de barna som er fra velstående familier ha den samme følelsen av at de mangler noe, og de vil derfor ikke være fristet til å leve som de barna som bor i belastede nabolag og mangler noe. Med dette sagt er det viktig å poengtere at jeg ikke mener at samtlige personer som bor i belastede nabolag er kriminelle, og at samtlige personer med god økonomi og de som bor i mindre belastede områder alltid er lovlydige. Dette er kun for å sette det på spissen.

Ved å se slik på situasjonen kan man altså se at utgangspunktet en person har, kan ha mye å si, slik Dewey hevder. Et menneske vil alltid ha det bedre, men hvilke tanker man har om det, og hvordan man velger å løse det vil derfor, slik jeg nå har diskutert avhenge svært mye av det utgangspunktet man har, da det gjør noe med tankemåten.

På den andre siden ser man at for barn som vokser opp i familier med lav inntekt kan også aggresjon utløses. Dette viser en studie fra Danmark. Her kommer det frem at for barn som vokser opp i familier med lav inntekt har økt sjans for selvskading, men også for voldskriminalitet (Mok et al, 2018 s 1). Studien viser som jeg tidligere har vært inne på at jo lenger et barn lever i fattigdom, jo høyere er sjansen for voldskriminalitet og selvskading. Fra klassisk kriminologi kan man se at det å ha en materiell mangel ofte kan gi en urettferdighetsfølelse, og det å begå kriminalitet vil dermed være den eneste utveien for å oppfylle mangelen (Hyggen et al, 2018 s 82). Urettferdighetsfølelsen kan også skape aggresjon hos unge, som igjen kan komme ut som voldskriminalitet (Hyggen et al, 2018 s 82). Dette strider imot Merton's anomie theory, som hevder at selv om man mangler noe, vil kriminaliteten som begås kun være vinningskriminalitet, og ikke voldskriminalitet. For å se denne sammenhengen må man derfor se litt nærmere på det jeg var inne på tidligere, nemlig Deweys læringsteori. Ut i fra denne teorien handler vi mennesker ut i fra vårt utgangspunkt. Å vokse opp i en familie med lav inntekt vil påvirke relasjoner med i familien, både mellom foreldre og barn, men også foreldre seg i mellom (Hyggen et al, 2018 s 82). Dersom denne relasjonen mellom foreldre er av en slik karakter at man ikke får omsorg eller at man ser at det er mye aggresjon i familien vil også barna ha det samme utgangspunktet. Dermed vil terskelen for vold være lavere. Men det kan også ha en annen årsak. Vi mennesker har et behov for å føle oss trygge, slik vi så fra Maslows behovspyramide. Aggresjonen disse unge da har kan derfor forklares som en trygghetsbekjempelse, de er vant med dårlige relasjoner hjemme, og dersom det oppstår problemer vil den eneste måten de kjenner til å løse problemer på være å få ut sin aggresjon.

En annen viktig side å se på denne problemstillingen fra er hvordan de unges selvbilde påvirkes. Den amerikanske psykologen Carl Rogers legger vekt på at en person eget selvbilde er med på å danne grunnlaget både når det gjelder å tilpasse seg til en situasjon, men også når det gjelder mistilpasning (Teigen, 2020). Denne siden av problemstillingen er noe komplisert. Men hvis vi går litt tilbake til Sverige, viser studien jeg tidligere var inne på at i belastede nabolag er representasjonen av politi svært høy (Manhica et al, 2020 s 1752). Dette fører til at flere i disse nabolagene blir tatt av politiet for kriminalitet, i denne studien var det særlig vekt på kriminalitet relatert til rus. Å bli tatt av politiet kan påvirke ens selvbilde, for eksempel om man blir dømt for noe har man ikke lenger plettfri vandel. For personer som hadde et ønske om en yrkesvei hvor plettfri vandel er et krav, som for eksempel innen sikkerhet eller jus vil denne muligheten bli ødelagt. Dette kan dermed påvirke hans eller

hennes selvbylde. Dette selvbylde vil, ifølge Carl Rogers være avgjørende for hvordan personen tilpasser seg i ulike situasjoner. Et eksempel på dette kan være at etter en hendelse hvor en person blir tatt for noe, vil personen heretter ha et dårlig inntrykk av politiet. Dermed kan det bane vei for nye lovbrudd eller at personen ikke vil samarbeide med politiet også ved lovbrudd som han eller hun selv ikke er en del av, men kun har vært vitne til.

Hadde personen derimot vært fra et velstående område ville representasjonen av politiet være begrenset. Ut i fra en slik kontekst ville personen kanskje ikke bli tatt, eller grunnet god økonomi muligens heller ikke begått et mindre alvorlig lovbrudd, for å for eksempel dekke opp for en materiell mangel.

På den andre siden må man legge til grunn at ikke alle som bor i belastede nabolag driver med lovbrudd. Disse personene har også et behov for å føle seg trygge. Derimot vil det være nødvendig med representasjon i en større grad av for eksempel politiet, for å kunne opprettholde ro og orden.

Men om vi beveger oss litt til Danmark har vi også liknende funn. Der kommer det frem at for barn som vokser opp i familier med lav inntekt har en større risiko for å begå både voldskriminalitet, men også selvskading (Mok et al, 2018 s 1). På den andre siden er det slik at jo høyere inntekt foreldrene har, jo lavere er risikoen for både selvskading og voldskriminalitet (Mok et al, 2018 s 1). I samme studie kommer det også frem at dersom inntekten til foreldrene øker under oppveksten vil risikoen for voldskriminalitet og selvskading minke, mens om inntekten går ned under oppveksten vil risikoen for voldskriminalitet og selvskading øke. Her ser man en tydelig økonomisk sammenheng. Det er her viktig å ta med seg at også Danmark er en velfungerende velferdsstat. Samtlige personer som er bosatte i Danmark har krav på lik helsehjelp akkurat som det for eksempel er i Norge, men også resten av Norden. Tar man utgangspunkt i dette kan man muligens si at barn og unge som ikke får oppnådd sine mål og opplever en mangel vil ty til kriminalitet for å dekke denne mangelen. Denne teorien stiller dog litt svakere her. Ut i fra Merton's anomie theory skal ikke disse personene ty til voldskriminalitet, da det for å dekke en slik mangel kun vil være vinningskriminalitet som vil være aktuelt.

Det finne dog to mulig vinkler man kan se dette fra. På den ene siden kan vi se på Maslows behovspyramide, og behovet for å bli anerkjent. Disse ungdommene gir uttrykk for både voldskriminalitet og selvskading. Dette kan ha belegg i at de søker anerkjennelse og oppmerksomhet, ved at de for eksempel føler at de ikke har det bra. Det er en måte å få ut frustrasjonen sin på som jeg allerede har vært inne på. For å få oppmerksomheten kan de

derfor for eksempel selvskade seg for å gi tegn til at de ikke har det bra, med utgangspunkt at de ikke får den anerkjennelsen de har behov for. Dette gjør det særlig ikke lettere når økonomien i familien er svak og man ikke har den samme muligheten til å vise seg frem på enten sosiale medier eller delta på de samme aktivitetene som sine venner.

På den andre siden kan disse unge sitte igjen med følelsen av at deres liv ikke er like verdifulle som andres. Teoretikeren Judith Butler stiller nettopp dette spørsmålet, om noen liv er mer verdifulle enn andre, og om vi for eksempel sørger over at enkelte liv går tapt mens vi tier om andre, i tillegg er hun opptatt av de svake i samfunnet som ikke får oppfylt sine menneskerettigheter (Hutchinson og Oltedal, 2017 s 50-52). Dette er en teori som må tolkes. Tolker vi den slik at disse unge ikke føler at deres liv er verdifulle kan det gi utslag i hvordan deres adferd utvikler seg. Dette kan man også relatere til seg selv, slik er vi mennesker. Når vi føler at noe ikke er nyttig for oss eller vi føler oss nytteløse i en situasjon vil vi også handle deretter. Dette kan, med utgangspunkt i denne teorien også sies om disse personene fra studien i Danmark. Når de ikke får deltatt på aktiviteter eller ikke får den oppmerksomheten de har behov for, vil de ty til slike virkemidler for å få ut sin frustrasjon. Dette gjøres for å dekke opp for behovet for anerkjennelse, men kan også være et resultat av at de ikke føler seg verdifulle.

Som jeg allerede har vært inne på kan det å vokse opp i en familie med lav inntekt gi en urettferdighetsfølelse, om vi legger klassisk kriminologi til grunn (Hyggen et al, 2018 s 82). Her legges det vekt på at denne urettferdighetsfølelsen kan medføre voldskriminalitet. Ser vi på dette fra denne siden kan det også forklare hvorfor denne studien viser at inntekt og voldskriminalitet har en sammenheng. Ser vi for eksempel på barn i ungdomstiden har de behov for å finne seg selv. Dette kan være på flere ulike måter, men om de ikke har de samme mulighetene som sine venner som jeg allerede har vært inne på kan de sitte igjen med en følelse av urettferdighet. Samtidig har vi alle mennesker også behov for sosiale relasjoner, slik Maslows behovspyramide viste oss. Disse sosiale relasjonene i ungdomstiden kan være forbundet med ulike aktiviteter eller utflukter. Når disse barna ikke får denne muligheten, og relasjoner slik ikke kan bevares eller skapes vil urettferdighetsfølelsen bli stor. Dagens digitale samfunn gjør det heller ikke enklere, når alt blir lagt ut på sosiale medier og alle kan følle med på hva som skjer. For de som da ikke er med vil føle at de er utenfor, og følelsen av både urettferdighet og nytteløs kan forekomme, slik teorien til Judith Butler har vist oss.

Et annet syn på problemstillingen er at i Danmark begås det mer kriminalitet av innvandrere og deres etterkommere (DST, 2017 s 9). Gruppen innvandrere det her er snakk om er personer av ikke-vestlig opprinnelse. Ser man på sysselsettingen blant innvandrere i Danmark er den lavest for innvandrere fra Somalia, Syria, Libanon og Irak. Dette er også gruppene av innvandrere som begår mest kriminalitet. Statistikken over sysselsetting gjelder for personer mellom 30 og 64 år. Det er ikke kjent om det er deres barn som begår mesteparten av kriminalitet, for i denne undersøkelsen har ikke kriminalitet og foreldres inntekt blitt undersøkt. Vi må likevel legge til grunn at det er etterkommere av disse innvandrerne som begår kriminaliteten det vises til, men det vil selvsagt være individuelle forskjeller her. Om vi nå legger til grunn at den begåtte kriminaliteten er høyest blant de med lavest sysselsetting kan man trekke konklusjonen om at det er en økonomisk årsak. Derimot må man vurdere flere sider av dette. Det er etterkommere av innvandrere som begår mest kriminalitet, men også førstegenerasjonsinnvandrere er høyere representert på kriminalstatistikken. Det er ikke kjent hvilken type kriminalitet de begår, vi må derfor kun se på det generelle om kriminalitet og ikke gå nærmere inn for å anta hvilken type kriminalitet disse personene begår. Ser vi på sysselsettingen blant disse innvandrerne og det høye tallet når det gjelder kriminalitet vil det altså kunne se ut som den økonomiske årsaken også er til stede her. Det er ikke kjent om disse personene opplever en eller flere materielle mangler, og det er heller ikke kjent hvilken type kriminalitet som begås. Men ut i fra klassisk kriminologi kjenner vi til at det å begå en kriminell handling for å dekke opp for en mangel vil anses som en rasjonell tilpasning til en situasjon (Hyggen et al, 2018 s 82). Dette gjelder også for voldskriminalitet, hvor en urettferdighetsfølelse kan medføre voldskriminalitet.

På den andre siden har vi Deweys teori om læring som jeg også har vært inne på. Ut i fra denne forståelsen vil vi mennesker gjøre oss opp en mening om situasjonen vi er i, hvorfor vi har havnet der samt tanker om fremtiden. Dette sammen med urettferdighetsfølelsen kan være en mulig forklaring. Du bor i et samfunn hvor du ikke har de samme mulighetene grunnet din økonomiske situasjon, kanskje er det vanskelig å få jobb grunnet språklige eller akademiske utfordringer. Samtidig ser du at de andre rundt deg har det fint, de drar på ferie og generelt har det mye bedre økonomisk. Da kan gi en urettferdighetsfølelse, men det vil også kunne skape tanker i hodet på en om hvorfor man har havnet i den situasjonen man har havnet i. Samtidig vil man kunne legge planer for fremtiden for hva man ønsker fremover. Dersom man likevel strever med å nå sine mål, kan det utvikles til en adferd som for eksempel innebærer kriminalitet for å nå målene, om vi legger Merton's anomie theory til grunn.

På den andre siden er også sosiale relasjoner svært viktige for oss mennesker, slik Maslows behovspyramide har vist tidligere. For disse innvandrerne vil disse relasjonene kunne være vanskeligere å skape, med tanke på at økonomien ikke er god, man har muligens språklige utfordringer eller andre utfordringer som gjør det vanskeligere å danne nye relasjoner. Ved å se at folk rundt deg derimot har disse relasjonene på plass vil igjen kunne gi en enda større urettferdighetsfølelse, dersom det er noe som betyr mye for en. Jeg skal ikke si at det at man ha få relasjoner eller vanskeligheter med å danne slike er den direkte årsaken til kriminalitet. Dette blir enda vanskeligere med tanke på at vi ikke kjenner til hvilken type kriminalitet som begås. Men dersom det er økonomiske årsaker til at relasjoner ikke kan dannes kan det være en medvirkende faktor, uten at jeg skal med sikkerhet konkludere slik.

Som jeg har vært inne på tidligere kan det å føle seg fattig også gi en følelse av at man føler seg verdiløs. Ut i fra Butlers teori om verdige liv, kan det også være en viktig synsvinkel. Om disse innvandrerne hadde fått muligheten til like god sysselsetting som dansker, hadde tallet vett slik ut da? Om de nå føler at de ikke har noen særlig verdi i samfunnet kan veien til kriminalitet være kort, særlig hvis de opplever mangler og eller andre utfordringer som for eksempel dårlige sosiale relasjoner. Hadde de hatt den samme sysselsettingen om dansker er det ikke sikkert at resultatet hadde sett slik ut. Dette begrunner jeg med at det er de med lavest sysselsetting og deres etterkommere som står for den største delen av kriminaliteten som begås i Danmark. Det må likevel her poengteres at sysselsetting ikke bare måles i arbeidsgivende inntekt, men kan også være at man for eksempel er under utdanning. Til tross for dette er det fremdeles den gruppen med den laveste sysselsettingen som står for mesteparten av kriminaliteten. Med dette hagt har jeg allerede vært inne på hvordan det generelt er å vokse opp i familier med lav inntekt i Danmark. I den studien var ikke personer tatt ut i utvalg som sa noe om deres etniske bakgrunn. Dette nevner jeg kun som en orientering slik at det ikke skal være uklart om hvilken gruppe de ulike studiene fokuserer på. Nå har jeg sett og diskutert sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet, samt hvilke utfordringer barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt kan ha. Det vil likevel være for tidlig å konkludere før man også har sett hvilke andre utfordringer unge voksne som allerede har begått kriminalitet har hatt. Jeg skal derfor diskutere dette i lys av teoriene jeg har presentert, samt funnene av litteratursøket.

[Har unge voksne som har begått kriminalitet hatt andre utfordringer som gir en økt risiko for kriminalitet?](#)

Om vi ser på barnefattigdom, ser man blant annet at personer som vokser opp i familier med lav inntekt har en økt risiko for å slutte på skolen. En undersøkelse gjennomført av NOVA viste at for barn som vokste opp i familier med lav inntekt hadde 12 prosent av barn mellom 16-18 år sluttet på skolen (Kristoffersen, 2019 s 7). Det tilsvarende tallet for kontrollutvalget, altså de som vokste opp i familier med høyere inntekt var tallet kun fem prosent.

Fra Finland kan vi se at når det gjelder kriminalitet begått av unge voksne, er risikoen høyere for de med lavest utdanning (Aaltonen et al, 2011 s 168). I denne studien har ikke de unges familieøkonomi blitt undersøkt, men kun deres egen situasjon. Her kommer det frem at for personer som har fullført minimum videregående skole kontra de som kun har fullført grunnskole har sistnevnte gruppe hele 17 ganger høyere risiko for å begå voldskriminalitet. Med dette sagt er det også slik at for unge voksne med lav inntekt er risikoen også høyere når det gjelder kriminalitet, men utdanning er det som gir størst risiko.

Klassisk kriminologi vil igjen være aktuell her. Som jeg tidligere har vært inne på er det slik at ut i fra forståelsen om klassisk kriminologi vil det å vokse opp i en familie med fattigdom gi en urettferdighetsfølelse. Resultatet av dette kan være voldskriminalitet, dette kan også være en måte å få ut aggresjon på. De unge som har blitt undersøkt i denne undersøkelsen trenger nødvendigvis ikke å ha vokst opp i fattigdom. Men det at de ikke har hatt mulighet til å ta en utdanning av ulike årsaker kan likevel gi følelsen av urettferdighet. Dette begrunner jeg med at samfunnet her i Norden har blitt slik at for å få en jobb man kan leve godt av har kravet til utdanning blitt svært høyt de siste 10-20 årene. Når disse personene ikke får de samme mulighetene som andre personer rundt seg, kan det gi en form for følelse av urettferdighet.

På den andre siden må man også vurdere andre mulige årsaker. Om vi legger til grunn at årsaken til at en del av de undersøkte ikke har hatt mulighet til å ta en høyere utdanning grunnet fattigdom i familien kan det også ha gitt andre plager. Personer som vokser opp i familier med lav inntekt har en høyere rapportering av både psykiske og somatiske lidelser (Kristoffersen, 2019 s 7). Lagt dette til grunn kan disse personene ha hatt dårligere utgangspunkt når det gjelder deres egne helse. Dette kan ha påvirket mye i løpet av deres liv, særlig relasjoner. For oss mennesker er disse relasjonene svært viktig, slik jeg allerede har vært inne på med utgangspunkt i Maslows behovspyramide. Så lenge vi får dekket de viktigste behovene som mat og drikke, samt trygghet er det neste behovet nettopp sosiale relasjoner. Dersom disse personene har, på grunn av dårlig helse og eller manglende mulighet til å skape gode og trygge relasjoner kan dette gi en enda større følelse av å føle seg verdiløs,

eller generelt en følelse av at man ikke duger til noe. Et eksempel på dette er fra Danmark, hvor vi så at personer som vokser opp i familier med lav inntekt ofte har en større risiko for selvskading. Der var ikke deres sosiale relasjoner kjent, men ut i fra andre studier jeg har vist til kommer det tydelig frem at lav inntekt påvirker barns muligheter til å delta på aktiviteter sammen med venner eller andre bekjente. Om dette igjen medfører at de har begrensede muligheter til å for eksempel ta en høyere utdanning eller fullføre videregående, som igjen fører til at mulighetene for å danne nye relasjoner eller få en bedre livssituasjon er begrenset kan det fort føre til at mange faller ut av de spillereglene samfunnet vårt bygger på. At disse relasjonene er svært viktige bekreftes også i den finske studien. Studien viser at for de som var gift var risikoen lavere for at de begikk voldskriminalitet samt kjøring i påvirket tilstand (Aaltonen et al, 2011 s 170). Det betyr altså at relasjonene har en positiv effekt, og det at man får dekket dette behovet kan altså ha en positiv effekt.

På den andre siden har derimot det å etablere seg i en relasjon ingen betydelse når det gjelder eiendoms kriminalitet, som er kriminalitet som tyveri (Aaltonen et al, 2011 s 170). Dette er kriminalitet for egen vinning. Fra Norge kjenner vi til at personer som vokser opp i familier med lav inntekt også har en økt risiko for å ha lav inntekt når de selv er voksne (Kristoffersen et al, 2019 s 7). Om vi da legger til grunn at den økonomiske grunnmuren er ustabil fra barndommen av, vil det å komme inn i voksenlivet ikke gjøre det enklere. Det å ha etablert seg i et forhold vil kreve mye av begge parter. Derimot vil det å mangle noe materielt kunne få større konsekvenser, med tanke på at man kan føle at man ikke får dekket sine behov. Det å da fø sin familie vil være viktig, men med begrensede muligheter vil også selvfølelsen gå ned, som vi kjenner fra Maslows behovspyramide. Der kommer Merton's anomie theory inn. Ved mangel på materielle goder vil man streve etter å nå de målene man har. Da vil kriminalitet som kan lede til egen vinning være aktuelt. Det å være gift vil ikke ha en positiv effekt, dersom økonomien er like svak.

En annen utfordring som også er viktig å se på er tidligere straffehistorikk. Dette kan være forbundet med at man for eksempel i løpet av ungdomstiden begikk noen feil som har medført at man ikke lenger har plettfriandel. Kanskje man har begått kriminalitet for egen vinning i ungdomstiden, og nå kommet til voksenlivet, men nå er mulighetene begrensede. Dette kan skape mer kriminalitet. Ser man på Deweys teori om læring ser vi at vi mennesker lærer av våre handlinger, og at vi gjør oss opp en mening om den situasjonen vi har havnet i samt tanker om fremtiden. Utfordringen her er at hvis man har begått kriminalitet som ungdom og ikke lenger har plettfriandel vil mulighetene til å skaffe seg et arbeid være begrenset. Dette

vil igjen medføre at man ikke får dekket sine behov, og som Merton også hevder kan dette skape kriminalitet for egen vinning.

Dette bekrefte også av studien fra Finland. Det kommer frem at for tidligere straffedømte var sjansen høyere for at de ville begå ny kriminalitet, uavhengig av utdanning eller økonomi (Aaltonen et al, 2011 s 170). Dette gjelder også for kvinner, tidligere straffedømte kvinner har også økt risiko for å begå nye forbrytelser (Aaltonen et al, 2011 s 173). Det skal her nevnes at det er de samme typer forbrytelser som man tidligere har begått man som regel vil begå igjen, ifølge denne studien. Det vil si at har man begått kriminalitet for egen vinning tidligere vil man som regel begå denne formen for forbrytelse igjen, dersom man begår nye forbrytelser. En studie fra Norge har dog også vist at for barn og unge som vokser opp i familier med lav inntekt har en økt risiko for adferdsproblemer, som for eksempel ADHD, språklige utfordringer, kognitive lidelser og liknende (Hyggen et al, 2018 s 10). Om vi legger dette til grunn, kan dette forklare hvorfor en del personer som vokser opp i familier med lav inntekt ikke fortsetter på skolen. Det er for eksempel ikke enkelt å ta bachelorgrad ved et universitet om man sliter med for eksempel skriving og lesing. Når det gjelder unge voksne som har begått kriminalitet kjenner vi ikke til om de har hatt slike utfordringer. Derimot viser studier fra flere land i Norden at det å vokse opp i en familie med lav inntekt gir en økt risiko for kriminalitet. Man ser også at for de som vokser opp i familier med lav inntekt også har en større sjanse for å slutte på skolen. Fra Finland ser man at det er sistnevnte gruppe som har den største risikoen for å begå kriminalitet om vi legger sosial bakgrunn til grunn. Det kan da tenkes at noen av disse personene har hatt noen av disse utfordringene som jeg har nevnt, dette begrunner jeg med at høyere utdanning ved offentlige høyskoler og universiteter i Norden er gratis for egne borgere.

En annen utfordring det er viktig å ha fokus på, er relasjoner man har hatt i barndommen. Å vokse opp i en familie med lav inntekt kan påvirke relasjonene i familien (Hyggen et al, 2018 s 82). Dette kan være relasjoner mellom foreldre og barn men også foreldre seg i mellom. Dersom disse relasjonene er dårlige, vil ikke barna være emosjonelt tilknyttet sine foreldre slik de egentlig har behov for. Dette kan igjen skape kriminalitet hos barna. Ser man på dette isolert sett kan det si noe om hvor viktig disse relasjonene er. Når disse relasjonene ikke er til stede vil ikke barna få den samme muligheten til å lære seg emosjonell kontakt. Vi har tidligere sett at det å vokse opp i familier med lav inntekt gir generelt en økt risiko for adferdsproblemer som for eksempel ADHD eller andre utfordringer som språklige eller

kognitive utfordringer. Ved at foreldrene ikke er til stede kan derfor være med på å øke denne risikoen, som igjen kan gi en økt risiko for kriminalitet senere i livet.

Derimot er det ikke kjent om hvor stor andel av de som har begått kriminalitet faktisk har hatt slike utfordringer. Men om vi legger til grunn at det å ha slike utfordringer faktisk gir en økt risiko for kriminalitet, og ser på tallene for begått kriminalitet kan man se at det for eksempel er høyere sjans for kriminalitet ved lav utdannelse. Det samme gjelder for personer som har hatt dårlig økonomi som barn, eller har dårlig økonomi i dag, og det samme gjelder for personer som tidligere har blitt straffedømt. Jeg kan ikke si at det at foreldre er fraværende er ene og alene årsaken til kriminalitet, men slik jeg har vært inne på med relasjoner vil slik fravær av emosjonell kontakt kunne være en medvirkende årsak.

Samtidig må vi ikke glemme at vi mennesker lærer ut i fra de situasjonene vi er i slik jeg var inne på med Deweys teori om læring. For barn som har minst en forelder i fengsel vil sjansen for anti sosial adferd øke (Hyggen et al, 2018 s 85). Igjen så kjenner vi ikke til foreldrehistorikken til personene som her har begått kriminalitet. Men vi kjenner til at mennesker handler ut i fra de situasjonene de er i og det er det vi lærer ut i fra våre handlinger som påvirker våre avgjørelser. Det å derfor ha en forelder i fengsel vil derfor gi en person et annet utgangspunkt kontra den personen som ikke har hatt noen av foreldrene i fengsel.

Konklusjon

Funn fra de nordiske landene har nå blitt presentert og diskutert i lys av problemstillingene og teori. Dataen viser at sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet er til stede, men det er ikke skrevet i stein at dersom et barn vokser opp i fattigdom vil vedkommende med sikkerhet begå kriminalitet. Å vokse opp i en familie med lav inntekt er en faktor som kan gi økt risiko for kriminalitet, men kan ikke tilskrives som den eneste årsaken til at enkelte som vokser opp i familier med lav inntekt begår kriminalitet senere i livet.

Andre faktorer gir derimot en høyere risiko for kriminalitet, blant annet utdannelse, foreldrenes bakgrunn, sosiale relasjoner samt foreldrenes mentale helse. Som jeg har vært inne på under presentasjonen av funnene samt under diskusjonen kan fattigdom gi en økt risiko for dårlig mental helse både hos foreldre og barn, lav utdanningsnivå samt manglende sosiale relasjoner. Funnene viser at jo lavere utdannelse samt jo dårligere mental helse vil risikoen for kriminalitet øke. Dette ser man blant annet fra Finland, hvor inntekt ikke var den største faktoren for unge voksne, men utdanningsnivå som var den største risikoen når det

gjelder kriminalitet begått av unge voksne. Fra Norge kom det frem at det å ha en forelder i fengsel kunne gi økt risiko for å begå kriminalitet.

Alt i alt kan man si at sammenhengen mellom barnefattigdom og kriminalitet er der, men andre faktorer under oppveksten kan ha større betydning, som for eksempel at man har måttet slutte på skolen i tidlig alder. Selv om dette også kan være et resultat av fattigdom må det her tillegges vekt at offentlig skole i Norden er gratis for egne borgere helt frem til universitetsnivå. Med dette sagt kan man derfor oppsummere det slik at det å vokse opp i fattigdom kan gi en økt risiko for kriminalitet, men andre faktorer som for eksempel utdanning, foreldrenes mentale helse eller liknende er like viktige å ta med i risikovurderingen. Slik sett kan man derfor ikke tillegge de økonomiske forutsetningene all vekt når det gjelder kriminalitet, men vi må altså se at også andre faktorer vil gi en økt risiko, og det vil derfor være viktig i et forebyggende arbeid å se hvordan også disse faktorene kan bedres, ikke bare isolere alt til familiens inntekt.

Litteraturliste:

Aaltonen, M., Kivivuori, J., Martikainen, P. (2011). Social determinants of crime in a welfare state: Do they still matter? *Acta Sociologica* 54(2) 161-181.

<https://doi.org/10.1177/0001699311402228>

Manhica, H., Straatmann, V.S., Lundin, A., Agardh, E., Danielsson, A-K. (2020). Association between poverty exposure during childhood and adolescence, and drug use disorders and drug-related crimes later in life. *Society for the study of addiction*. Volume 116, Issue 7. 17471756.

<https://doi.org/10.1111/add.15336>

Sariaslan, A., Långström, N., D'Onofrio, B., Hallqvist, J., Franck, J., Lichtenstein P. (2013). The impact of neighbourhood deprivation on adolescent violent criminality and substance misuse: A longitudinal, quasi-experimental study of the total Swedish population.

International Journal of Epidemiology, Volume 42, Issue 4. 1057-1066.

<https://doi.org/10.1093/ije/dyt066>

Mok, P., Antonsen, S., Pedersen, C., Carr, M., Kapur, N., Nazroo, J., Webb, R. (2018). Family income inequalities and trajectories through childhood and self-harm and violence in young adults: a population-based, nested case-control study. *The Lancet Public Health*. Volume 3, Issue 10.E498-E507. [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(18\)30164-6](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(18)30164-6)

Bjerre, J., Lavrsen, L., Larsen, D., Olsen, A., Quitzau, J., Møller, B., (2017). *Indvandrere i Danmark 2017*. Danmarks Statistik.
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=20705&sid=indv2017>

Kristofersen, L. (2019). *Barnefattigdom og barn i lavinntektsfamilier. Begrepsdrøfting og forskningskunnskap*. (NOVA NOTAT NR 2/19). Velferdsforskningsinstituttet NOVA. Oslo Metropolitan University. Storbyuniversitet.
<https://oda.oslomet.no/odahttps://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/1304/NOVA-Notat-2-2019-Barnefattigdom-og-barn-i-lavinnstektsfamilier.pdf?sequence=1&isAllowed=yxmlui/bitstream/handle/20.500.12199/1304/NOVA-Notat-2-2019-Barnefattigdom-og-barn-ihttps://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/1304/NOVA-Notat-2-2019-Barnefattigdom-og-barn-i-lavinnstektsfamilier.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hyggen, C., Brattbakk, I., Borgeraas, E. (2018). *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering*. (RAPPORT NR 11/18). Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring. Velferdsforskningsinstituttet NOVA. OsloMet – storbyuniversitetet. <https://oda.oslomet.no/odahttps://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5129/Nettutgave-NOVA-Rapport-11-2018-Muligheter-og-hindringer-.pdf?sequence=1xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5129/Nettutgave-NOVA-Rapport-11-2018-Muligheterhttps://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/20.500.12199/5129/Nettutgave-NOVA-Rapport-11-2018-Muligheter-og-hindringer-.pdf?sequence=1>

Politidirektoratet. (2015). *Analyse av barne- og ungdomskriminaliteten i Norge. Rapport basert på registrert kriminalitet fra 2010-2014*. Politiet. Politidirektoratet.
<http://www.sakkyndig.com/psykologi/artvit/politi-ung2015.pdf>

Hutchinson, G. S. & Oltedal, S. (2017). *Praksisteorier i sosialt arbeid*. Oslo
Unviersitetsforlag.

Jacobsen, D. (2016). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i
samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen Damm akademisk.

FN-sambandet. (2022). *Barnekonvensjonen*. [https://www.fn.no/omhttps://www.fn.no/om-
fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonenfn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonve
nsjonen](https://www.fn.no/omhttps://www.fn.no/om-fn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonvensjonenfn/avtaler/menneskerettigheter/barnekonve
nsjonen)

Straffeloven (2005). *Lov om staff (straffeloven)*. LOV-2005-05-20-28. Lovdata.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/*#&%23x2a

NTNU Undervisning. (2018, 19. desember). *Litteraturstudie som metode*. YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=KF3PtpaDsm8>

Espeland, J. & Normann, T. (2021, 29. mars). *115 000 barn i husholdninger med vedvarende
lavinntekt*. Statistisk Sentralbyrå. [https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-
oghttps://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-
husholdninger-med-vedvarende-lavinntektpublikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-
vedvarende-lavinntekt](https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-
oghttps://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/115-000-barn-i-
husholdninger-med-vedvarende-lavinntektpublikasjoner/115-000-barn-i-husholdninger-med-
vedvarende-lavinntekt)

Lomell, H. (2020, 9. oktober). *Kriminalitet*. Store Norske Leksikon. <https://snl.no/kriminalitet>

Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet. (2018, 03. desember). *Å måle fattigdom*. Bufdir.
https://www.bufdir.no/Familie/Fattigdom/Veileder/Om_fattigdom1/A_male_fattigdom/

Elden, J. (2022, 10. mai). *Kriminell lavalder*. Store Norske Leksikon.
https://snl.no/kriminell_lavalder

Jusleksikon. (2015, 18. oktober). *Kriminell lavalder*. Jusleksikon.no.
https://jusleksikon.no/wiki/Kriminell_lavalder

Wickert, C. (2022, 12. April). *Anomie theory (Merton)*. Sozialwissenschaftliche Theorien –
einfach erklärt. [https://soztheo.de/theories-of-crime/anomie-strain-theories/anomie-
theoryhttps://soztheo.de/theories-of-crime/anomie-strain-theories/anomie-theory-
merton/?lang=enmerton/?lang=en](https://soztheo.de/theories-of-crime/anomie-strain-theories/anomie-
theoryhttps://soztheo.de/theories-of-crime/anomie-strain-theories/anomie-theory-
merton/?lang=enmerton/?lang=en)

Tjora, A. (2022, 26. januar). *Sosioøkonomisk*. Store Norske Leksikon.
<https://snl.no/sosioøkonomisk>

Mørch, W. (2021, 24. juni). *Abraham Maslow*. Store Norske Leksikon.

https://snl.no/Abraham_Maslow

Mørch, W. (2020, 7. oktober). *Carl Rogers*. Store Norske Leksikon.

https://snl.no/Carl_Rogers